

קכח שפתי בהן יורה דעה סימן צב הלכות בשר בחלב מורי והב

התיבה עצמה חודרת להיות מותרת בו, ממה לקמן (יא) ויש אומרים דאמרינן בכל האיפורים בו, וזה ר"ס ק"ו כחז דהמתיבה עצמה עומדת באיסורה לפי שהאיפור מדרבנן על כן יש לגדל להימר במקום שאיננו בטוח בשם ז' שנה אינו נפלט ממנה לגמרי עכ"ל והנה נראה"ה שם הדין שהם דש"ל ומתחיל באיסור והימר האריך כלל כ"ד (דף 6) דלפילו דברים סומכים זה את זה ודבר יסמרו הדברים זה את זה באיסור דרבנן אמרינן מתיבה עצמה נעשית נעילה והיינו כששילא כל כך בעיירות נראה ליישב דמ"ש

כאן ר"ל לפי שכתב מקודם גבי בשר חתיכה (ט) עצמה חודרת להיות מותרת: ז': (יב) אם האיפור דבוק או סמוך מעשים עמה

מ"מ המתיבה באיסורה עומדת נעשית נעילה (מסופת וסמ"ג וסמ"ק והתיר והאמרוטם) וכן הנמנה

דלמס היא לאויה להסבד ואינו מתיבה אויה בעולה בלאף וקמ"ל (מסופת וסמ"ג וסמ"ק והתיר והאמרוטם) וכן הנמנה

דלמן כן בשאר איפורים אלא דענין פשוט ואין לשנותו (והו' דוקא (יב) ויש י' אם צרוב כשאינו מתיבה כיון דלמן איסור האיסור (יא) מורה לעולם ופכל עליה איסור

מומת עצמה וכלקמן ר"ס ק"ח י"ה כולה (יג) מורה לרובע ופכל עליה איסור

(מ"ג) וזה אפילו מתיבה עצמה (יד) (יג) וכן אכל אם מקלף המתיבה מן הרובע

מותר להיות מותרת ומותר לאכול כולם ואין לירך להטיל אמת מן וכלקמן ר"ס ק"ח: (יב) ויש הולאות רומחן מן לקדירה ועשית נעילה ומשחחורה לא

אמרינן דאמרינן בכל האיפורים בו, כחז האמור (מי) האמרה עוד ואוסרת השאר עד ששים נגדה עכ"ל מזה נלמד" אף קטן) שם מהל"ה (ח) דמכל מקום לטוב לגמלא וז' אינו

אלא מדרבנן ומתחיל ב"ה יוסף (מ"ג) דשאר איפורים היו מדרבנן והאמרו

המה וכו' ה"ר"ן (מ"ג) דשאר איפורים היו מדרבנן והאמרו

במקום כ"כ פ"ק"י ע"ש: (יג) אב"ה אם מקצת החתיכה בו

עוד אב"ה בבשר בה"ב ב"ה אמרינן חתיכה נעשית נעילה

הרב הכריע כן הכל משכחו כעין פסוק וזי' הכתוב ש"ע פשר

אכל גמלת ל"ע ענינו זה דמקלמון מן הרובע דמה שנתנסע ש"ע

שהוליא מהאיסור והימר האריך כלל ר"ס דלפילו בשאר איפורים

ומקלמון מן הרובע יש לאסור אומה מתיבה עצמה ליחא לדרכה

באיסור והימר האריך כחז שם (דף 6) נגדליה כמה פעמים דלפילו

בבשר כמלכ אם מקלמון מן הרובע כל הקדרה מטרף נעיל

דבר מרובה (ג) [מגילה] ו"ה היו חתיכה נעשית נעילה

היינו אם עינה הכל נעשית אמר שזה אין

מש"ק מעשים דעיק אכל אם לא עינה נעשית אמר

או סמוך מעשים עמה נעשית פחות מעשים ועיין

ועיין לקמן ר"ס ק"ח ד' וכן להרמ"ה שמייל' שם

מכל מקום אם לקח כל מתיבה נעשית אמת וכן או

נאמר ה"ך ולאמר לחי"כ וק"ל:

א"ת

ל"יון מדרש"ה יד ויש אומרים

דאמרינן בכל האיפורים מ"מ אין אמרינן דאם

בישל בו מים דלבעי מעה ליחא משעה זו כי

אם משעת בישול האיסור מן סימן ק"ח

ועיין לקמן סימן ק"ח ד' וכן להרמ"ה שמייל' שם

מכל מקום אם לקח כל מתיבה נעשית אמת וכן או

נאמר ה"ך ולאמר לחי"כ וק"ל:

דאם ששים נגד הבלוע איסור וסופק אם יש

ששים נגד החתיכה נמי שרי ובתפס' גדול לא

אמרינן בשאר איפורים נעשית נבילה (בדבר

לח) לקמן בהג"ה בסמוך כמ"ש בהג"ה

כאן ועיין ש"ך מן סימן ק"ח:

טו אינו אלא מדרבנן. וא"כ בהנחיה חתיכה

זו יבש מן האיני מינו לרש"י ופ"ק"י ס"ט

ככלי ברוב ולהמתח בהן והמתח יקבץ דגם

איסור דרבנן באינו מינו ציור ששים צריך גם

בוה ששים. פיר מגדים בפתחה לתערובת חלק

ב' פ"ב ד"ה וצ"ה לו: טו בכל האיפורים

ענין סימן ק"ח ט"ז סי"ק ד' וש"ך ס"ח:

זו אם האיפור דבוק. ענין ש"ך לעיל סימן

כ"ב סי"ח ח' ודבר שנאמר בו נטילה לא

אמרינן כיה משום דבוק עינין ש"ך סימן צ"ו

זו כולה חוץ לרובע. ענין ש"ך לעיל סימן:

א"ת

באיסור והימר דאמרינן מפרש הפסע

בו, עיני כפוי מגדים שובי"א ויש ב' פעמים

באיסור דבוק או דממה לבלוע באומה חתיכה

שהאיסור דבוק בה יותר משאר חתיכות. כ' שפא

ביאור הג"ה

[זו] ויש אומרים בו, כדעת רבינו עם בחוספות הנ"ל ועיין שם שדחו כל ראיות הנ"ל וכתב ה"ה"ן שכן משמע בירושלמי דפרק

ב' דערלה הלכה (ד"ה) [ג] גרייסן של חרומה שנכתבשו עם ערש

חולין ויש בהן בנותן טעם ריבה עליהם ערשית מותר עד כמה

ידבה פלוגתא דרבי ור' ישמעאל ברבי יוסי על דעתיה דרבי דו

אמר עד שירבה על כולחון על דעתיה דרבי ישמעאל דו אמר

עד שירבה על התפולין. ורבי לטעמיה דסבירא ליה בשמעתין

חתיכה נעשית נבילה: [זח] דדוקא בו, דרש"י ותוספות פליגי

כמו שכתב השו"ת דרש"י סבירא ליה אפילו מקצתה חוץ לרובע

נאמר החתיכה ואין השאר מצטרף וכפירשו דמתניתין במקצתה

חוץ לרובע מיידי אבל תוספות שם ד"ה טיפת פירשו שכולה

חידושי רבי"ק

(ט) דמכ"ה מקום זכור"י עצמה אינו אלא מדרבנן. לנתיב מרמזי טומ' דף ק' (מ"ג מ"ה) פסקים) ממה להקטו ללפניו הם ככלי

באר ה"ה

(ט) עצמה. כתב הש"ך תימה ולקמן ר"ס ק"ו כתב דהחתיכה באיסורה עומדת דאם היא חתיכה הראויה להתכבד ואינה מכירה

עצמה עומדת באיסורה לפי שהאיסור שבה אינו נפלט לגמרי ורוב

כהג"ה שם הבין שהם דברים סותרים זה את זה ודבר שלא יסמרו

הדברים כל כך בפירוש נראה ליישב דמ"ש כאן ר"ל לפי שכתב כולם וא"צ להשליך אחד מהם כדלקמן ר"ס ק"ח עכ"ל והטעם

בית הקברות 2 תורת בית רבועי שער ראשון הבית

שנבלע בה דהא ידענן כמה הוי . וכן הדין אסיקתיה
 חלב בקמישינה שאינה בת זומה אבל אם היא ישונה
 זומה יל דחור כל שבלוע בתוך הקפ מכשר בחלב קמח
 נבלה ובכולה משערין דמאי דנפק מינה לא ידענן
 הרמב"ן ז"ל כתב דמסתברא דלא אמרינן בבלועתיה
 ואין משערין בין בישינה בין בחרשה אלא במאי דנפק
 לכדי וראתי מי שהביא ראיה מדא דהניא קדיה קמח
 בה בשר לא יבשל בה חלב ואם ביבשל בנותן מעטתיה
 במאי דנפק מינה משערין ולא ככולה קדיה ואינו
 שאין ראיתם ראיה כלל דהניא הא אוקימנא בישינה
 קפילא למישעמיה והדין כך הוא באמת דכל היבש
 ידעי מאי דנפק מינה אי איכא קפילא ומעמיה דהניא
 מעמא איעי' דלויא ששים בדיה מותר דכון דנפק
 מעמא מידע ידעי דלא נפק מיניה מפי מאחה בשע
 שבהתה והוא שלא נמחה שם גופו של איסור וכמו ש
 עתיד לכתוב למטה באיסורין שבמל בששים . אבל הני
 קפילא ככולה קדיה משערין דמאי דנפק מינה
 ידענן באי זה חס אנו חוששין לפליטת האיסור ולכך
 הותר ממנו . יש מן החכמים הראשונים ז"ל שאמ
 שאינו ראוי להפליט ולהכליע אלא כלי ראשון דכלי
 אינו מבשל וכן ערוי דכלי ראשון ככלי שני הוא ולא כל
 ראשון וכל שאינו מבשל אינו מפליט ואינו מבליע וכן
 שנראה מסניא וירשלמת שבפ' כירה ובפ' ק' דמעשה
 והרי אנו כותבין אותו למשה . ורש"י ז"ל ד"ה ז"ל סוכה
 דערוי דכלי ראשון מבשל ככלי ראשון ומ"מ בין כירה
 אלו בין כירה אלו אם איתא דכל שאינו מבשל אינו
 מפליט ומבליע איכ' היתר שנפל לתוך איסור שבכלי שני
 אינו בולע ובהתה בעלמא מני ליה ואפילו שניהתה
 כון שלא נגעו זה בזה אלא בכלי שני . וכן אם ערה איסור
 הותח מכלי שני לכלי של היתר אינו בולע ואינו צריך
 הנעלה . ואלו דברים שאין הרעת סוכה ואין פשטן של
 סוגיות שבנמי' מסכים עמם שהרי בשוחט בסכין של
 נכרים נחלקו בפ"ק דחולין רב ורבנ"ה רב אמר קולך
 והבה אמר מריה ואמרינן דמעמא דרב משום דקמח
 בית השחטה הותח וכן לישנא אחרינא אמרינן דכלי
 עלמא בית השחטה הותח ולפיכך לרב קולך והבב"ה
 דאמר מריה משום דקמח דאידי דמריה סימנין לאפק
 דמא לא בלעי . ובודאי חס בית השחטה מועט אפילו
 מרותח שבכלי שני ואפי' מבליע . ומקצת מרבותי נוח
 נפש דחו דשאני התם שכמעטו של דם להכליע בתם
 מועט . ואין דברים אלו נראין בעיני כלל מראמרינן התם
 לימא בהא קא מיפליג דמאן דאמר קולך סבר בית
 השחטה הותח ומאן דאמר מריה סבר בית השחטה צוני
 ודחינן לה דכ"ע בית השחטה הותח ומאן דאמר קולך
 שפיר ומאן דאמר מריה קמח אידי דמריה סימנין לאפק
 דמא לא בלעי . ואם איתא דרותח כי האי בעלמא אינו
 מבליע מאי שפיר דקא אמר דהא אפילו הותח כי האי
 בעלמא אינו מבליע אלא ודאי משמע דלא סבא תולדתה
 ומבעו נגעו בה אלא מחמת היתחו שכל היתח כו'
 מפלמא ומבלעת . ועוד דאמר אמימר משמיה דרבא לא
 ליפוזאויניש כפלי עילוי בשורא דראב תרבה ובלע בשורא

ומדקאמר

כמלוא אלא אפילו
 אפוד יפה כמה יצא
 ממנו ומשערין בו
 והראשון עקר . נייער
 כות תלב בקפ חרשה
 ואחר כך נייער בה
 בוטח קדיה של בשר
 אין משערין בכל הקפ
 אלא כפי' תלב שנייער
 בה שריה נודע האיסור
 כמה היה . היה הקפ
 ישינה שריה בה את
 הנייער ודבכה . וביום
 נייער בה כות תלב יש
 בכל הקפ לפי שריה
 בלועה כמבט כול
 והרי כל הבלע חתיכה
 אינה כחתיכה נבלה
 לא נודע שיעור כל מה
 שבלעה וכל מה שפליט
 ולפיכך משערין בכולה
 כמו שאמרו . ויש
 סברות שהיו שאין
 חתיכה חתיכה
 עקבה נעשית נבלה
 ולפיכך בין בחרשה בין
 בישינה אין משערין אלא
 כמבט . שבלעה מן
 האיסור דבר שאמרו
 משאן שם קפילא לפעו'
 את הרבשיל אבל אם
 יש שם קפילא . עכ"ם
 והעובד מין' בשיאי
 מינו מועטו ואם אמר
 במסתי לפי הוטו שאין
 נכר מעט האיסור
 בחבשיל מותר בידוע
 ביתו בחתיכה אחי
 שאין בחתיכה אחי
 בששים קפילא זה
 שאמרו לא שריה אפי'
 אלא אפילו פתם בני
 אדם . שרשעם שאינו
 אינו מעט . היה אופן
 ידוע שאפילו שאינו
 עם נכר בו מעט
 האיסור הודיע ללעין
 האיסור . והרי' שואלין
 אותו

באיסורין של דבריהן ככתל נמיהו הראב"ד ז"ל כתב דלא
 אמרו אלא ככתל וכרומה לו שאינו חוזר להיתר הראשון .
 וכדאמרינן וכתל עצמו אמור . אבל כל דבר שחוזר
 להכשירו כקפ חולבת שנתחבה בקדיה של בשר או
 בתופך שחזרת להכשירה כהנעלה או בשר שנמלח
 ונאמר משום דם שחוזרת להכשירו על ידי מליחה אין
 משערין אלא במאי דנפק מינה באומד יפה . וכן הורה
 למעשה וכתב וכבר נעודתי בקבלה זו מפי הרב ר' יוסף
 ז"ל אבן פליש ז"ל ומן המשעם הזה אמר לי אלו דברי הרב
 ז"ל ודבר זה נראה יפה דהיאך אפשר שנשער בכולו
 ועשייתו כאלו כולו אמור והרי איתא מכשירו מרי איסור
 במקצת גיעול או במקצת דם שאיתא מוציא ממנו ונשאר
 השאר שבו מותר לפניך . אלא שקשה לן שא"כ אף בכתל
 נאמר כן שאעפ"י שאין לו הכשר לאחר שנפל לקדיה של
 בשר מ"מ אינו אמור אלא בחלב שבו וחלב שבו הרי
 אתה ממרקו קודם שנפל בקדיעה ובמליחה . וא"כ היאך
 אתה רוצה אותו כאילו כולו איסור . ועוד יש לתמוה דכיון
 שתלו הרב במענה שאין אנו יודעין כמה יצא ממנו מה
 לי חוזר להכשירו מה לי אינו חוזר . אלא לעולם אין
 משערין אלא בכולו . וכן דעת רבותינו הצרפתים . וכן
 דעת הרמב"ן ז"ל . אלא מיהו היכא דנייער בקפ חרשה
 כותת חלב ואחר כך תחבה ב' בשר א"צ אלא ששים כחלב

יורמן שימצא שם ביצה שיש בה אפרוח או דם או ביצת איסור אחר. והריז יל כתב שממני ספק שאם ימצא שם ביצה שיש בה אפרוח או [דם] טוב להמתין עד שיצמנו קודם שיוציאו מן המים או שישפוך עליהם מים קרים לצנן ונראה שעל זה ששט המנהג.

ועל זה כתב הר"ף ז"ל⁶ כשאדם אוכל ביצים מכושלות טוב שיקלוק אותן לדעת אם יש באחת מהן אפרוח או דם.

כתב הרשב"א ז"ל⁷ חתיכת איסור (שנפלה) [שנתכשלה בקדרה] עם חתיכות של תיור ויש בהיתר ששים לכשלה אם נפל מן היתור בעוד שחתיכת האיסור הסתה בתוך הקדרה הרי היא הותרת ואוסרת שהרי אם נפלה לקדרה אחרת אוסרת לפיכך צריך להזהר שלא ליטול מן הקדרה כלום [עד] שיצמנו הכל ואפילו אותה החתיכה אם היא נאסרת משום חלב כגון חתיכה שיש בה שומן של גיד ודומה לה עכ"ל. הורה ה"ד יחיאל החסיד מפר"ש ז"ל שהרוצה להוציא איסור מן הקדרה שיוציאו בקיפס וישליכונו ולא יוציאו בכף [שלא] יאסר הכף אם לא יהיה בה ששים מן הכף על כן צריך סאר להזהר מזה שאם הוציאו בכף שלא יחזיר הכף בקדרה עד שיכשירנה עכ"ל (כתשובה 6b). (כל האיסור וכן אם האיסור בעין ואינו מכיר אותו). וכן נמי הורה ה"ד אהרן הלוי ז"ל בפרק גיד הנשה וביאר עוד שם שכל מה שבכף נעשה חתיכת נבלה כיון שאין בה כדי לבשל האיסור נאסרה הכף וצריך לשער בכרי כל האיסור. וכן אם האיסור בעין ואינו מכיר אותו ויש כאן ששים צריך להתיר הבה שלא יערה מן הקדרה עד שחאה צוננת שאם מערה אותו כקערות [ולא נשאר] ששים בכדי האיסור והאיסור נדאי הוא באחת הקערות ונמצא נחץ פעם בפחות מששים אלא איב היה איפשר שאין בקערה אלא האיסור בלבד כגון שיש שם שלש קערות שאין בכל אחת מהן אלא חתיכה ואינו זכור איזה עירה ראשונה וכאן הכל מותר ואין לחוש שמה עירה היתר ראשון ונשאר האיסור עם קצת היתר בכדי שאין בו כדי לבטל לפי שספק הוא טעמו בלא ממשו מדברי סופרים וספקו מותר כל זמן שאין אדם יכול לעמוד עליו עכ"ל.

וה' המבשל⁸ כחל בפני עצמו בלא קריעה ובלא [דף קמ"ד ע"א] שיחה מותר לאכלו. אם בשלו עם דבר אחר משערין בששים עם הכחל ויורה הכחל אסור והשאר מותר. בסחות מכן הכל אסור. והואילק) והוא מדבריהם הקלו בשיעור שיהיה הכחל מן המנין. ופעם הכחל שהוא אסור לפי שקלס מטעם הבשר וגם החלב שבו נתכשל עם הבשר שבו ואוסרו לפי דעת שאר המוסקס דאי נפל לקדרה אחרת והיא בקדרה ששים כמותה שחתכשיל מותר ומשליך החתיכה. וכן דעת הרשב"א ז"ל.

7 ובכל"ק) מה שהוא היתר דומיא דכחל כגון לב וכבר משערין במאי דנסק מיניה לפי אומדן הדעת ולא בעינן בדרייה דרוקא בכלל משערין בדרייה משום דעשותו כחתיכת נבלה אבל בעלמא לא וכן דעת הבעל העיטור ז"ל אבל הבעל

6) כ"י ליה ועינן בדיונים אלו בשיעור יורד מ"י ק"י. 7) בהגהת סמ"ק מ"י ר"ז. ושם הלשון יותר מתוקן שלא לאכול מהו עד שיקלפו בולן לדעת אם יש בהם אפרוח. 8) שם בתורת הכות חקצי סמ"ק לטוף שעני ראשון. 9) ח"ב"ת כחשוכדי אינה כתובה בכתב יד שני. והחיות כל האסור זכ"י עד וכן נמי הורה ג"כ אינם ונראה שיעי טעות הסעתיק נכתבו כאן ושייכות לדברי ה"ד אהרן הלוי שהביא הא"ח אה"כ. 5) הרמב"ם מ"י מ"ה ל"ב מאכלי אסורות הלכה י"ב וי"ג דולין צ"ו ע"ב כחל ב"י וכתל מן המנין וכו'. 6) כן כתב הרמב"ם מ"י מ"ז שם הלכה י"ח והראב"ד נתן שם פעם ספני שהוא היתר כשהוא בעצמו. 7) זה הביא הכ"י בבב"ת יור"ד מ"י צ"ח בשם

התרוסה ז"ל כתב דכנולן משערין בדרייה דמאי דנסק מיניה לא ירעין וכן דעת ה"ד דוד בר לוי ז"ל שכתב בקדרה חולבת שכשל בה בשר או של כשר שכשל בה חלב משערין אותו החכשיל אם יש בו ששים (מכל) [נגד כלל] חרמי הקדרה מותר ואם לאו אסור בדרייה משערין דאלו מאי דנסק מיניה לא ירעין בדאמרינן בכלל וכן נמי דעת הרשב"א ז"ל וביאר עוד ואמר ולא באיסורי תורה בלבד אמרו אלא אפילו באיסורין שר דבריהם וה"י [שם טוב] כן פלגו ז"ל כתב דלא משערין בדרייה אלא במה שאיסורו מתוכו כגון כחל וחתיכת נבלה וכיוצא בהן שאין יכולין להזור להתיר אבל במה שאיסורו בא לו מן החוץ כגון קדרה וכף וקערה שיכולין לחזור להתיר בהנעלה משערין במאי דנסק מיניה לפי אומדן דעתא וכן נמי ספק הבעל המאורות ז"ל וכתב ה"י בעל העמוד דרוקא בקדרה בת יוסה [דבאינה בת יוסא] קים להו לרבנן דכל חכשיל שעברה צורתו בלילה אחת בדפני הכלי אפילו בשר כחלב לסגס הוא ומותר כדיעבר אבל לכתחלה ודאי אסור כדאיתא בסוף נמי דע"ז ואם בשל בקדרה בת יוסא ויש ששים נמי הכל מותר.

יד. בקדרה עצמה פלוג רבוותא איכא מאן דאמר דמכשילין בה מכאן ואילך מאותו המין שבשלו בה עכשו באחרונה כיון שהחכשיל מותר. פעם הראשון ככל והקדרה מותרת, ואיכא מאן דאמר שהקדרה אסורה לעולם לפי שאין כלי ה"ס יוצא מידי דפנו לעולם. וה"י שהחכשיל מותר שנחבטל מה שנפלט מן הקדרה ונתערב בחכשיל אבל כיון דקים לן דאינו יוצא מידי דפנו לעולם הנה נשאר בו מן הטעם הראשון ונבלע בו מזה השני ונאסר בו בהתערבו עם הראשון שנמצא בו ושוב אינו יוצא ממנה לגמרי ואסורה לעולם אם היא של חרס ואם היא של טחנת צריכה הנעלה. וכן כף חולבת שהגיס בה קדרה של בשר אם אינה בת יוסה אפילו בלא ששים הכל מותר ואם היא בת יוסה החכשיל מותר בששים. אבל הכף אסורה כדאמרינן בקדרה וצריכה [דף קמ"ד ע"ב] [הכשר] וכתב ה"י מקורכל ז"ל (ק) כשתחובין כף חולבת בקדרה של בשר או להפך משערין בכל מה שנכנס מן הכף בקדרה דלא ירעין כשה נסק מיניה [אבל] מה שלא נכנס ברוטב אינו אסור ואפילו בכלי מחכות. והנה עליו הר"ף ז"ל וצ"ע דבמתכת אמרינן חם מקצתו חם כולו ואיכ ה"ה לו לומר דגם מה שלא נכנס ברוטב פולט ע"כ:

עוד כתב ה"י מקורכל חמשה דינים הם: 1) האחד היכא שהכף בת יוסה כשיש ששים מן הכף בקדרה הקדרה והחכשיל מותרין והכף אסור וביאר הר"ף ז"ל בין עם בשר בין עם נבינה לפי שהיא בלועה מבשר בחלב ואפילו בדיעבר נמי אוסרת אם חזרו וחזבה בין עם בשר בין עם נבינה כל זמן שהיא בת יוסה ע"כ. וכוסין שאין ששים הכל אסור ואפילו כהנאה ואפילו הקדרה (אף) [אך] לתת לתוכה צונן או סירות מותר אחר שאין הנאה באה מנת האיסור.

השני היכא שאין הכף בת יוסה אין צריך [ששים] והקדרה והחכשיל מותרין (והר"ף) [והכף] אסורה לחתכה לא בקדרה של בשר ולא בשל חלב והר"ף כתב (אף) [אך] בדיעבר אינה אוסרת מחמת בליעה ראשונה כיון שאינה בת יוסה מכיליעה ראשונה ע"כ:

השלישי וצריך לחכם לחקור אם נתנו מים בתוך הקדרה אחר חתיבת הכף דאין אוחז המים מצטרפות להתר. והר"ף ז"ל כתב ויש לחמוה [כ] שהכף בת יוסה ויש ששים מן הכף דאמרינן שהקדרה והחכשיל מותרין והכף אסורה בין עם בשר בין עם חלב ולמה כיון שיש ששים בקדרה מן הכף אם כן יחשב לקף כהנעלה

5

דף צ"ז עמוד א'

ודאמרינן דמוטא מותר באשתו ובני אדם בנשותיהם כפ"ה. וטעמא דקטלינן בהיכרא כולהו מדין טביעות עינא הוא, שי"מ ככולהו אינשי סמיכין באיסורין אטביעות עינא, וכן בעריות (ט) (מההיא) ו גלימתא של פלוני וזהו כלי שלו, ולא אמרינן צורבא מרבנן אלא גבי יא) אברה, ולא דחכים ופקיע (ולא) יב) דחסיד ולא משקר. ותימה מרבנו חננאל ז"ל שכתב כאן והני מילי בתלמיד חכם ולא משקר, מה ענין דלא משקר באיסורין.

עמוד ב'

והא דא"ר יהודה אכילה כתיב ביה. איכא דקשיא ליה, גבי בריה נמי כתיב אכילה ולוקח עליה בכל שהוא. ולא קושיא הוא, דההיא אכילה דכי אית ביה ר' וה' זיתים ואכל חד זית חיוב, דליכא קרא אחרינא התם דנפקא ליה מניה כי הכא דמאשר על כף הירק נפקא.

לא שנו אלא שנתבשל בה אבל נצלה בה קולף ואוכל עד שמיגע צ"ג. איכא דקשיא ליה כיון דאמר שמואל מליח הרי הוא כרותח דצלי פשיטא, שאם תאמר נמי אסור אמאי קתני מתניי נתבשל, משעת מליחתו נאסר קודם שיבשל בקדרה. וזו אינה קושיא שאפשר היה דמאי נתבשל דקתני מתניי צלי דקרי ליה בישול בכמה דוכתי. אי"נ כל שהוא כרותח, ולשון כולל הוא למליחה וצלי וכבוש, ובשול נמי ככלל אע"פ שנאסר משעת מליחה דאי לא תימא הכי פשיטא נתבשל קתני אבל נצלה לא, אלא ודאי אי לאו דשמואל הוה אמניא הכל בכלל בישול, קמ"ל שמואל שאין הלשון הזה ככאן אלא קדרה אבל לא מליח וצלי, ולמ"ד לקמן (גה, א) מליח הרי הוא כרותח ומבושל נמי נתבשל, לאו דוקא שהרי משעת מליחתו נאסר, ולדברי מי שפירש שאין מליחתו כרותח אלא שאינו נאכל כלל מחמת מלחו כגון דבעי ליה לאורתא, אבל יג) מליח דקדרה לא קשיא כלל.

דף צ"ז עמוד א'

הדווא כחוש הוה. יש מפרשים לומר שלא היה כחלב אחד משישים בכשר והבשר רבה עליו ומבטלו, ואפילו בבשול דקדרה נמי כך דינו שבטל בשישים. ולא מתורר לי מהנך אטמאתא דאימליחו בי ריש גלותא בגידיא דנשיא, כלומר והיה בהן שומנו של גיד שאם ניטל שומנו פשיטא לכ"ע דשוי דק"ל אין בגידין בנותן טעם, ולא משמע לאוקומי שמעתא דבתראי דלא נהלכתא, אלא ודאי

(ט) ונאמן אדם לומר.
(י) דהיא.
(יא) בעל.
(יב) אלא.
(יג) לא.

אלא רב נחמן לא מעייל הכא נפשיה כפלוגתא, וכשתמצא לומר אין בגידין עצמן בנותן טעם חלמוד לומר בממנו כשמנוניתא דגיד. ואפשר דס"ל יש בגידין בנותן טעם כתנא דידן.

הא דאקשינן בכיזה (ד, ב) למימרא דיהיב טעמא ולא אוקימנא בביטול הביצה עצמה שאם נתערבה באחרות ואינה ניכרת בטלה בשישים. משום דקאמר לה דומיא דגיד, מה התם לאו לבטולי גיד עצמו כשאינו מכירו אף כאן לאו לבטולי ביצה עצמה כשאינו מכירה, וכן כחל כיוצא בהן. והרב אב ב"ד ז"ל כתב, מדקא פריך הכא למימר דיהיב טעמא ושני ליה דאית ביה אפרוח, ולא שני ליה הא דאמרינן כיצה כפי לבטול ביצה גופה קאמרינן, משמע דביצה גופה חשובה ככריה ולא בטלה, ובפ"ק ד"ט משמע דבטלה אליבא דר' יוחנן דאמר את שדרכו למנות שינו. ואיכא למימר דאינו מקדש ובטלה באלף או במאתים אבל כפי לא בטלה כיון דכריה היא. ומאי דאמרינן נמי הגיד כפי, אינו בניד עצמו דכריה הוא, אלא כשמנוניתו אמרינן כפי.

ופסק הגאון ר' יצחק ז"ל דגיד בשישים ואין גיד מן המנין, דבעינן ס' לכד מניה וכתל כפי וכתל מן המנין, וכיזה כפי ואחתא אסורה, כפי ואחת היא מותרת, אי משום דאית ביה אפרוח והוא בריה שרמה, הא משמע ככל הסוגיא שכתביה עצמה אינה בטילה אלא הטעם היוצא ממנה, דהא פריך למימרא דיהיב טעמא ושני ליה דאית ביה אפרוח, כל אלו דברי הרב ז"ל. ומה שכתב שהביצה בריה היא ולא בטלה אלא באלף ומאתים, (ז) כדאמרינן במסכת מכות (ז, א) ברייתא נשמה חשיבא ולא בטלה, אבל כיצה כחטה אחת ככרייתא דמי ובטלה היא כדבעינן לפרושי לקמן. ומכלל דברי הרב ז"ל נראה, שכל שאינו בריה אף ביבש שבטל ברוב בעינן בשישים, ודאקשי' לקמן גבי גיד וגבי תחיקה וליבטיל ברובא פירושו כפי, אלא משום דלא מתמר ליה שיעורא אלא כפלוגתא קאמר ליבטיל ברובא דמתני' דהיא טפי מנותן טעם, וכן עיקר, וכן כתב הרמב"ם ז"ל (פס"ז הי"ב פמ"א) בכיצת טרפה ושל עוף טמא שנתערבה בין הביצים. אלא שמשצאתי למקצת רבותינו הצרפתים ז"ל שאמרו, שלא שיעור גסי אלא איסור בלוע, כגון חלב של איסור שנתערב בשל התור או בין במים ומים כיון, וכן דבר הנכלל כגון קמחין וכיוצא בהן, אבל החיכה קטנה שאינה ראיה להתכבד לפני האורחים שנתערבה עם החתיכות, בזמן שאינו מכירה כיון שכל אחת עומדת בפני עצמה בטלה ברוב ולא בעינן ס'. לפיכך אם בא לאכלן צלי או שבשל כל אחת ואחת בפני עצמה בטלות ברוב, אלא שאם בשל עם החתיכות של היתר צריך ס' כדכתיב ובחתיכות לבטלה, מפני הרוטב היוצא ממנה ונכלע באחרות דהוה ליה איסור בלוע, דהא מתני' תחיקה שנתבשלה עם-אחרות קתני ואעפ"כ הקשו לבטיל ברובא,

יז) ליתא דביצה לא חשיבא בריה.

לומר דהיא עצמה מדינא בטלה חד בתרי בלחוד, ואי משום רוטבא הא קתני והרוטב בנותן טעם, והם אמרו שלא אמרו כן אלא במין במינו, לפי שאין טעם איסור ניכר בהיתר אפילו ע"י בישול, אבל מין כשאינו מינו שנתערבו ואינו מכיר האיסור אפילו ביבש צריך ס' לבטלו, שאם בא לבשלו יהא טעם האיסור ניכר בהתר ולפיכך אינו בטל אפילו ביבש אלא כפי. ולפי סברא זו, הא דלא מתרצינן כיצה כפי לבטל הביצה עצמה, משום שאינה צריכה ס' אלא ברובא בטלה דהיינו חד בתרי, ולא מיתוקמא ליה בכלול כגון כיצה ששברה וטרפה עם ביצים טרופות בקערה, ולא משמע אלא בעומדת לכרה שאיסורין חשובין בעינן קאמר, וכן כתב הראב"ד ז"ל לרבנן מין במינו כשאין כלול בטל ברוב, ובכלול מדאורייתא בטל ברוב ומדרבנן כפי.

ולענין הביצה שהזכרנו לעיל, למה החמירו בה למכעי בה שישים ואחת והיא, לפי דברי רבינו הגדול ז"ל נודה שמפני חשיבותה עשו לה הכר, אעפ"י שלא עשו כן בגיד שהיא בריה והוסיפו אחת כשיעורא לרוטב, וכן פירשו המפרשים ז"ל. ולי היה נראה דאמסקנא כל איסורים שבתורה כפי, ולא חלקו אלא בכלל להקל מפני שהוא עצמו כשר מותר הוא וראוי להצטרף, ומ"ד כיצה בשישים ואחת, והוא הדין גיד ותרא מתרי מילי דרב נחמן נקט. וא"ת לימא אל האסורין, ולטעמין רב נחמן נמי נימא כל איסורין חוץ מן הכחל, אלא סיומי מסיימי מלתייהו. אי"נ כל איסורין בשישים ועוד, הלכך כביצים ולא אפשר צריך ס' ואחת. ואין איסור מן המנין ככל התורה חוץ מן הכחל. ובעל הלכות גדולות ז"ל כתב כל הני תלתא ליכא למיקם בנותן טעם דידהו. עוד יש לי לפרש לדברי רבינו הגדול ז"ל, דלפי שיש כביצים גדולים וקטנים והבא לבטל ביצה ממש אינו מגיח עליה לראות וכולן שוות ממש, לפיכך הוסיפו אחת כשיעורה ולא הצריכו לשער כל אחת ואחת, וזה נכון הוא.

בדידיה משערינן או במאי דנפיק מניה משערינן. פירוש לפי שאין גוף הכחל אסור לפיכך שאלו כן, אבל בשאר כל האיסורין כגון חתיכה של נבלה פשיטא דכדידיה משערינן. ומהדרין פשיטא דכדידיה משערינן דאי במאי דנפיק מניה משערינן מנא ידעינן כמה הוי. פירוש ואע"פ שי"ל נזייל בתר אומדנא, מדות חז"ל כן הם ביושר וכהשוואה שלא ליתן תורת כל אחד ואחד בידו. ושמעין מינה שכף שניער בה קדרת חלב או קדרה שבשל בה חלב ובשל בה בשר, בכף עצמו ובקדרה עצמה משערינן. במאי דנפיק מינייהו פשיטא דלא, דהא לא ידעינן כמה הוי. וכן דעת רבותינו הצרפתים ז"ל. אבל מצאתי שהראב"ד ז"ל אמר, דכי אמרינן ברידיה משערינן הני מילי כדבר שאינו חוזר להתירו הראשון לעולם, כגון קדרה שנעשת היא עצמה חתיכה דאיסורא, אבל כדבר החוזר להתירו הראשון כגון כף

7

וקערה וכיוצא בהן משערין במאי דנפיק מיניהו ולא בדידיה, ואע"ג דלא ידעינן מיהו משערין בה אומר יפה ובעין יפה. וכן הורה למעשה ונעזר מפי השמועה מפי הרב ר' יוסף ן' פליטי ז"ל.

והסברא קרובה על דרך אפשר לטוחטו מותר (עי' לקמן קח, א), אבל מכיון שאמרו בגמרא דאי במאי דנפק מניה מי ידעינן כמה הוי, ולא עירב טעם אתו, אין חילוק והפרש בכל איסור משערין אלא בה. ובדאי היכא דאיכא קפילא טעים ליה קפילא, וכי ליכא טעמא שרינן ליה ולא אמרינן הא ליכא ס' כדיריה, דהא ידעינן כמה הוי בטעמא. אלא היכא דליכא דטעים ליה דבעינן לשעוריה חיישינן לכוליה. אבל אפשר שנאמר שאם ניער חלב בכף ויחזר וייער בו כשר משערין באותו חלב, דהא ידעינן כמה הוי ואי אפשר לאסור אלא כשיעור כל אותו חלב שניער בו. וא"י נפלה טיפת חלב ורוחתה בכף משערין בה דהא ידעינן כמה הוי, וי"ל דרוקא בכף חרשה אבל בישנה לא, משום דאוחה טיפה עצמה נתנה טעם בכף ונעשה כל הבלוע בכף שבלעה בבישולים אחרים נבילה ואוסר. ולא ידעינן כמה הוא ולא כמה דנפיק מניה. ומיהו בחרשה אפילו בקדרה נמי במאי דבלעה משערין. ואינו מוצא מקום לסברת הראב"ד ז"ל בכאן, ומסתברא בין בחדשה בין בישנה לא אמרינן מאי דבלעה בשאר בישולים נעשה נבלה, דכה"ג בכלוע לא אשכחן. ועוד מן הטעמים שיחבארו לקמן פרק כל הבשר.

רף צ"ח עמוד א'

הדיא כותיא תרבה דנפלא דיקולא דבשרא. פירוש דיקולא סל כדאמרינן ויש חורא דיקולא ורכוה לה. ופירוש הענין לא שהיה כותי ירוע בשעת נפילה אלא מצאו בו עכשיו כותי, וירע רב אשי שבשעה שנפל שם היה בבשר ס' כמה שמצא עכשיו בחלב, אלא שעכשיו נתמעט נפח הבשר ונצטמק מחמת מלחן שהוציא ממנו המחול ויבש ונתמעט, וסבר להוסיף עליו מאי דבלע דיקולי כלישנא כתרוא דלעיל ולא היה נותן לב לחוש שמא יותר חלב נפל שם. ואמרו לו רבנן שמא אף ההלב נצטמק לפי חשבון מחמת המלח שנמלח עם הבשר, וכשם שאין בבשר ס' כן עכשיו כך לא היה בו ס' בשעת נפילתו. ורש"י ז"ל פירש דיקולא קלחת. והוקיקו לפרש כן מה שהוא סבור שהבשר והחלב מין במינו הוא והלכה כו' יהודה דאמר מין במינו לא בטיל, וכיון שכן על כרחיך לא שיער רב אשי אלא כרוטב שבקלחת מין בשאינו מינו. וכן ראיתי לגאון שאמר, דיקולא דבשרא שיעורא היא, כלומר מלא סל של בשר והוא מתבשל בקדרה, ומאי דבלע דיקולא ל"ג אלא מה דבלע קדרה, והיינו מה שבלוע בדופני קדרה כדפרישית לעיל. ובעל הלכות ז"ל כתב, אמרי ליה רבנן לרב אשי האי דיקולא דהתיירא בלע דאיסורא לא בלע, כיון דכל יומא קא שרי ביה כי היכי דבלע מהאי בלע נמי מהאי. פירוש לפירושו, שכזית חלב ירוע נפל שם ורב אשי היה סבור לשער כמה שבלע הדיקולא פעמים אחרות מן ההיתר, ואמרי ליה רבנן לא, שכשם שנפל שם חלב זה אף בכל יום ויום נופל שם והוא בולע ממנו, ואין אנו יודעים עכשיו כמה איסור וכמה היתר בלוע בה, ואעפ"י שאין אוסרין הדיקולא עצמה שיהא אסור למלוח בה כשר מספק, שתולין לקולא ואומרים שיש בה שיעור מהיתר בלוע לבטל האיסור שלו, לא ידענו כמה הוא שמא אינו יותר מס' באיסור בלכור, וכיון דלא ידעינן לא משערין בה שבלעה, מה שהוא ספק ואינו לפנינו אינו מצטרף להתר, כנ"ל בפירוש דבריו. ולמדת שמשערין במאי דבלע בדופניה מזה התבשיל.

כל איסורין שבתורה בשישיב. פירוש בין במינו בין שלא במינו ברליכא למיקם אטעמא. ורש"י ז"ל פירש

אפילו טעמייהו ולא יהיב טעמא בעינן ס', אבל נתן טעם אפילו באלף לא בטיל כדכתבינן בכמה דוכתי, ולקמן נמי אמרינן יש בהם בנוחן טעם בין שיש בהם לעלות וכו', אלמא טעמא לא בטיל, וקתני סיפא אין בהם בנוחן טעם בין שיש בהם לעלות בין אין בהם לעלות כמאה ואחד מותרין ואוקימנא בס', אלמא כי לא יהיב טעמא הוה ס', זה פירש הרב ז"ל, והנה אמת נכון. והא דאמר רבא לעיל (גו, א) אמור רבנן בטעמא ואמור רבנן בקפילא ואמור בס', שיעורי דקיימי כל חד כאפי נפשיה קחשיב, דקדרה שבישל בה בשר ליכא למיקם עלה בס' אלא בקפילא ובטעמא, וסמכינן עלייהו. ומין במינו א"י בשאינו מינו וליכא קפילא, ליכא למיקם אטעמא וסמכינן אסי, הא בדאפשר בעינן טעמא ושיעורא והיינו כולכית באילפס דר' יוחנן (לעיל שם). ויראה לי שאף הכולכית באילפס וכל האיסורין שמכירין אותם ואין משערין אלא צירין ורוטבן, בנוחן טעם בלבד הוא וסמכינן אקפילא, ולא החמירו בס' אלא כשהוא אוכל האיסור עצמו כגון גריסין עם ערשם, אבל כולכית באילפס מי ידעינן כמה הוי רוטב שלו, ולחומרא משערין בדידה כי לא משבח טוה, הא איכא קפילא וליכא טעמא שרינן ליה דומיא דקדרה, דאי לא תימא הכי כולכית באילפס בס' שיעורה, ואם לא היה שם קפילא מותרת, וקפילא להתמיר בא, והיכי מוכח רבא מיניה דסמכינן אקפילא, ודאי כולכית באילפס נכרת היא דאי לבטולי כולכית גופיה בריה הוא ולא בטלה. וכן נראה לי באיסורין עצמן דטעמא בעי ס' וס' לא בני טעמא, כלומר דאפילו טעמינן וליכא נוחן טעם בעינן ס' ולא משתרי כפחות מכאן, והיינו מחנני אין בהם בנוחן טעם וכו' פרישנא בגמרא בס', אבל היכא דשערין ליה בס' לא צריכים לאהדורי בתר קפילא ולמטעם ליה כלל. והיינו דאמרינן הכא וכע"ג (טו, א) דכל איסורין שבתורה בס', ומיהו היכא דטעמיניה ואשכחיה דרוביב טעמא הוא ודאי טעמא לא בטיל.

עמוד ב'

וְלַיְגֻמְרִי מִיְנִיהָ גַלֵּי רַחֲמָנָא מִדְּבַר הַפֶּר וּמִדְּבַר הַשְּׁעִיר. קשיא לן, דילמא התם משום דליכא ס' אבל בס' בטל וגמרינן מזרוע בשלה. ואיכא למימר כיון דמדאורייתא חד בתייר לא בטיל אי גמרינן מזרוע בשלה הויא לה קולא וקולא לא גמרינן. ודאמרינן מאי חזית דגמרת מהאי ליגמר מהאי, לא שיהיו סותרין זה את זה שאפשר היה ללמוד משתייהן אלמלא שהרא חידוש, אלא מלמא בעלמא הוא דקאמר שאפילו יהיו סותרין ליגמר מהאי. א"נ הכי קאמר ומאי חזית דגמרינן מהאי בלחוד לגמר אף מהאי, שכל מקום שאתה יכול לקיים את שתיהן מוטב. ואקשינן אי הכי ס' זמאה נמי לא ניגמר אפילו לשאינו מינו. ומפקינן אטו אן לקולא גמרינן לחומרא גמרינן דמדאורייתא ברובא בטל,

סו קפילא.
סו גורלו.

כלומר אי לא גמרינן מהאי (ומשני) בטול טעם בשאר איסורי דאורייתא, ברובא הוה לן לבטולי כדכתיב (שמות כג, כ) אחרי רבים להטות, והשתא חומרא הוא דגמרינן וחומרא שפיר גמרינן מניה דכ"ש הוא, זמא איל נזיר דאקיל גביה לא אקיל אלא במאה או בס' כ"ש באיסורא אחרנא כפירש רש"י ז"ל.

וְאֵלָּא יעלה על דעתך שזו ההיקש דאורייתא, שא"כ מכאן למדנו לטעם כעיקר דאורייתא. אלא מכאן יש ללמוד שאין להחמיר עליהן יותר מכאן, אבל אי אפשר ללמוד מכאן שיהא צריך ס', דדילמא התם לבטל האיסור לכתחלה במקום זה חרשה תורה וצריך ס', אבל לא בדיעבד. ועוד אם החמיר הכתוב בקדשים נחמיר בחולין. ועוד כיון שיש כאל מאה וס' אין הכתוב מצריך לחתוך ממנו קצת, ואם הוא בפחות מכאן נמי כך היה מותרת, וקרא נמי אסמכתא דרבנן היא. ויתבאר לך כן מדברי רש"י ז"ל עצמו שאמר דטעם כעיקר לרבא בחולין דרבנן [הוא].

אֵלָּא לְטַעַם כַּעֲקֵר דְּבַקְדֵּשִׁים אִסוּר. פירוש טעם כעיקר, כגון שלא נחנעו שם גופה של איסור, דומיא דענבים ששרה אותם במים ויש במים טעם יין שאין שם יין כלל. א"נ יש בו יין אלא שאבד במיעוטו, כגון טיפת יין שנפל למים ואין בו מראה יין דממשו אבד, וכגון בשר בחלב שנתן הכשר טעם בחלב או החלב בבשר. וזהו טעמו ולא ממשו שהחזר בתלמוד. ובקדשים אסור שרואין אם נתן אותו איסור טעם גדול בהיתר כאלו נמחה שם מממשו של איסור כזית ולוקין עליו, וכן בנייר ורוקן אם נתנו הענבים טעם גדול במים (ברביעית) [ברביעית] יין ושהה בתוך השיעור ולוקה, ואעפ"י שאין טעם זה מגופן של ענבים, שהרי מה הם לפניך המה שהיו. ופירוש היתר מצטרף לאיסור שהוזכר בפסחים (מג, ב) ובמקומות אחרים הוא, שכל מה שהוא אסור בנוחן טעם אפילו לא אכל כזית מן האיסור אלא בין ההיתר והאיסור לוקה. ומאן דאית ליה היתר מצטרף לאיסור, אפשר דלית ליה טעם כעיקר, שאינו תלויות זו בזו, ומאן דאית ליה טעם כעיקר אפשר דבעי שיעור טעם מן האיסור כמו שפירשתי, אבל בקדשים ישנן לשתיהן היתר מצטרף לאיסור וטעם כעיקר, כלומר שאם נתן טעם הפסולה בכשרה ואין ממשו שם ואכל ממנה כזית לוקה, אעפ"י שלא אכל מן הטעם שהוא אסור אלא משהו שנתן טעם בכזית, וכל זה יש ללמוד מדכתיב (ויקרא ו, ט) גבי חטאת יקדש להיות כמותו.

וְהָאֵלֶּא דאמר רבא הכא לטעם כעיקר, הכי קאמר מצינו בקדשים שהיתר מצטרף לאיסור, ולא ממשו של איסור בלבד אלא אף הטעם כעיקר, ומצטרף (וגורו) טו את ההיתר להיות כמותה דכתיב יקדש, וטעם כעיקר גמרינן מניה מ"מ. אבל היתר מצטרף לאיסור למאן דנפקא ליה

שאפילו במין במינו אין צריך בבלע אחד ומאה, וההיא דערשים וגריסין רש"י²⁹⁹ ז"ל פרשה בענין אחר. והראשון נראה עיקר. וכן נראה מדברי הרמב"ן ז"ל³⁰⁰ והוא העיקר.

מין במינו דלא יכיל³⁰¹ למיקם אטעמא כגון שמנונית דגיד הנשה בששים כך היא הגירסא ברוב הספרים וכן גריס הרב אלפסי ז"ל³⁰², ודקדק מכאן דשומנו של גיד אסור³⁰³ תערוכחו, אע"פ שהגיד עצמו אינו אסור כגידין בנותן טעם, ושלא כדברי מקצת רבתינו הצרפתים ז"ל³⁰⁴ שאמרו שאינו אסור כדי שלא יהא טפל חמור מן העיקר. וכמו שכתבתי למעלה בריש פירקין³⁰⁵.

מין במינו וכו'. מכאן משמע דסבירא ליה לרבא כרבנן דאמרי דמין במינו בטל בששים והכי קיימא לן, וכן הסכימו כל הגאונים ז"ל³⁰⁶, ורוב הפוסקים כן כתבו ויש להם ראיות רבות על מי שיטמכו ובסוף מסכת עבודה זרה³⁰⁷ הארכתי בראיותיהם ש"ל³⁰⁸.

ובקדרה אמרי לה בקדרי עצמי ואמי לה במאי דבלעה קדרי. נר' שרשי"ם³⁰⁹ ז"ל מפי בקדרה עצמה בחרסי הקדרה ובמאי דבלעה קדרה כגון שנפל שם איסור ולא נודע שיעורו בשעת נפילתו וראינו מה שבקדרה בשעת נפילה והיה שם רוטב הרבה, ועכשיו כשבא לפנינו לא נמצא בהתר ששים כנגד האיסור שבא לפנינו, כגון זה מצטרפין מה שבבלעה הקדרה מן ההיתר משעת נפילה עד עכשו שבאותה שעה היתה ככה היה שם ונשאר האיסור מצומק כמות³¹⁰ כמו שבא לפנינו, אבל בקדרה עצמה לא משערין. וכתב הוא ז"ל וכיון דאיפליגו איסורא דאורייתא הוא אזלינן לחומרא ולא משערי בקדרה עצמה.

כדי רש"י. 299 להלן שם ד"ה אין. 300 ועי' רמב"ן ע"ז עג. ב. וכו' רבינו בחיורשו שם ד"ה שחי כוסות. 301 לפנינו הגי': דליכא למיקם. 302 לה. א. וגי' ברא"ה בריטב"א ובר"ן. (ועי' בנובי"ה י"ד סי' סא שכי בחורי' הר"ף לשיטתו דפסק בסוף ע"ז כמ"ד מ"כ לא בטיל ומש"ה כ' שמנונית דגיד דל"ה אלא מדרבנן ובדרבנן מודה דבטל, וראה בהע"ש על השאלות וישלח שא"י כד אהו ט שהשיג ע"ד הנובי" ועיי"ש מ"כ בש"י הר"ף). 303 כנודפס: אסור. 304 חוסי צו, א ד"ה שאני, ולעיל פט, ב ד"ה אה. 305 פט, ב ד"ה וסבר, ולעיל עב, ב סור"ה הא. 306 וכו' בחור"ה אמר, וברטב"א ור"ן. ועי' בנובי"ה שם שהקי' סתירה בדברי רבינו כאן למש"כ להלן ע"ז, כ ד"ה שאני דבשל דכריהם לא אמר ר"י מ"כ לא בטיל, והרי הכא שמנונית הוי רק מדרבנן, ועיי"ש מש"כ בהגהה. 307 עג.

וראין אותו כאלו עומד בעין בחוץ ומצטרף למה שבתוך הקדר' אבל מה שפחת מחמת האור שכלה ואבד לא. ומה שכתב רש"י ז"ל דהוה להו חרי לישנו ובדאורייתא הלך אחר המחמיר, חמיהא לי דהא מדאורייתא חד בחרי בטיל והא דבעינן ששי דרבנן היא ובדרבנן לקולא וי"ל דכיון דעיקרו מדאורייתא גם בספק שיעורו הולכין בו להחמיר. ומקצה מפרשים יש שפירשו³¹⁸ בקדירה עצמה כלומר ברוטב ובקפיה ובחתיכות שהן בתוך הקדר' עצמה ובה לפנינו עכשיו אבל במה שנבלע בתוך דפני הקדרה לא (נפסקו) [נפסקו] כלישנא בחרי' לקולא משו' דשיעורי' דרבנן נינהו. וכן נראה יפה³¹⁹. והראב"ד ז"ל פירש בענין אחר בע"ז (הפסק) [כפסק] המערה מחבית לבור ושם כתבתי³²⁰. הא דאמר רב נחמן גיד בששים. אע"ג דקיימא לן אין בגידין בנותן טעם לא מעייל רב נחמן נפשיה בפלוגתא אלא כשתמצא לומר יש בגידין הגיד עצמו בששים ואין גיד מן המנין, ואם תמצא לומר אין בגידין שמנו של גיד בששים ואין שומן הגיד מן המנין³²¹ אע"פ שאין איסורו אלא מדבריהם החמירו עליו כשאר איסורי תור', דכל מאי דתיקון כעין דאוריית' תיקו' ובאיסורי סופרים הלכו בהן לשיעורין כשיעורן של איסורי חורה. והוי יודע דלא אמרו גיד בששים לבטל הגיד עצמו דהא תנן בזמן שמכירו בנותן טעם ואם אינו מכירו כולן אסורין משום דבריא³²² הוא ובריא לא בטלה אלא לבטל טעמו קאמר, וכעין שאמ' נמי בכיצה לבטל פליטתה כדמפרש בשמעתא, ואי נמי חאמר דבטל הגיד עצמו

318 וכו' כחור"ב שם, וכבר"ה שם ה. א. וכחי' הריטב"א. 319 ובחור"ב שם ו, א. כ' ומסתברא דדוקא מין במינו מדאורייתא חד בחרי בטיל אבל מין בשאינו מינו דקיי"ל דכזית בכדי אכ"פ דאורייתא ואיפשר אפילו עד ששים למ"ד טעם כעיקר דאורייתא אין הולכין בו להקל והילכך מסתברא דהלכה למעשה שאין משערין במין ושאינו מינו אלא כמו שבא לפנינו האיסור וההיתר שהוא עכשיו בתוך הקדרה ע"כ, וכבר"ה בטור סי' צט עיי"ש שכי דהרא"ש לא חילק, ועיי"ש קו' הבי', ומש"כ הררישה. וכן הו"ד כשי"ע שם ס"ד, ועיי"ש בכס"מ שם, והנה הבי"י פי' בדי רבינו דמיקל במב"מ אף בלא יודע האיסור, אמנם הפרמ"ג במ"ז שם סק"ד וכן הרע"ב בשו"ע שם ב' בדי רבינו דבלא ראינו האיסור כחחילה גם מב"מ אסור, ודוקא כראינו האיסור כחחילה והיה ס' וההיתר נתמעט הרבה והאיסור לא נתמעט כ"כ בזה במב"מ משערי' בקדירה, (וכזה מיישב הרע"ב את קו' הבי"י שם ע"ד הטור), ועיי"ש

כשנפצע ונחתך לחתיכות דאז ודאי מיבטיל בטיל דלא קרי בריא אלא כשהוא שלם כדבעינן למיכתב קמ"ן³²³ בע"ה.

כחל בששים וכחל מן המנין, פי' לפי שהוא עצמו מותר הוא ובשר גמור הוא³²³, ודוקא כשנפל לתוך קדרה של בשר אבל נפל לתוך יורה של חלב הרי היא כשאר איסורין דבעינן ששים בר מדידה³²⁴, וחלב שכתוכו אינו מצטרף להעלותו דהא לא ידעי' כמה נפק מיני'. אמר רב יצחק בריה דרב משרשיא וכחל עצמו אסור ונפקא מינה דאי נפל לקדרה אחרת אסור. ונראה דלאו כשנפל לתוך חמשים ותשעה דוקא אמרו שהוא עצמו אסור, אלא אפי' נפל לתוך מאה הוא הרי' והוא הטעם דשויה רבנן לכחל עצמו כחתיכת נבלה כל זמן שמכירה אפילו כאלף לא בטלה, וחזרת ואוסרת כמה קדרות אחרות, וטעמ' דמלחא משום שעד שלא נצטמק נתנה הקדרה בו טעם ונאסר ושויה רבנן כחתיכת נבלה שהיא אסורה לעולם³²⁴. וראיתי בתוספות רבתינו הצרפתים³²⁵ ז"ל שתמהו כיון דאיסקנא דכחל עצמו אסור כשאין שם ששים בר מיניה מפני מה אינו חוזר ואוסר הוא את הקדרה ועלתה להם בחימה, ומיהו כשיש שם ששים אין מן החימי מפני מה לא אמרו חתיכי' עצמה נעשת נבלה ואוסרת כל החתיכות מפני שהן מינה דשמא בכחל לא החמירו כל כך מפני שאינו אלא מדבריהם דחלב מתה אינה דבר תורה כדאיתא בפרק כל הבשר³²⁶. ואי נמי יש לומר דרב נחמן כרבנן סבירא לה רמין במינו נמי בששים.

הא דאיבעיא להו אי בדידיה משערין אי במאי בכהגרי"א שם סק"ה. ומש"כ הראש יוסף בסוגין. 320 עג. ב. וראה עור כאיסור משהו להראב"ד פרק שני. 321 וכ"מ ברמב"ם ושני' דקאי על שמנו של גיד, וכ"מ בגמ' יבמות פב. ובאשכול ח"ג סי' כז—כח, ועיי' ברמב"ן ריטב"א ור"ן. 322 כנודפס: דבריה. וכן להלן. 323 צ"ט, ב ד"ה ולבטיל, 323* ובחור"ב שם (עמוד 32) דחה טעם הרמב"ם שכי לפי שהכחל מדרבנן הקילו בו, דהא כמה איסורין מדבריהם צריכים ששים, אלא כ' ה"ט משום דהכחל הוי בשר ומצטרף עם הבשר לבטל החלב, ובכר"ה שם הקי' דאדורכא משום דהוא עצמו בשר נעשה עם חלב שבו החכה נבלה ואפשר לטהרו אסור אלא ודאי טעמא משום דהוא גופיה היתירא הוא ואין חלב שבו חסרב חלב מן הדין ע"כ. ועי' במשה"ב שם ומש"כ בכיאר דבריו כט"ז סי' קצ סק"ב. 324 ועי' כטור סי' צ מש"כ בשם רבינו, ובבי"י וכו"ה שם. 324* ועי' בחור"ד סי' צ סק"א. 325 ד"ה וכחל. 326 ק"ג.

→

דנפק מיניה. כתב הרמב"ן ז"ל דדוקא כחל הוא דאיכעיא להו משו' דכחל עצמו מותר, אבל בחלב או בחתיכת נבלה שנפלה לתוך הקדרה ודאי מפשט פשיטא ליה דבדידיה משערין ונכון הוא³²⁷ ואסיקנא אף בכחל דבדידיה משערי' דאי במאי דנפיק מיניה מנא ידעי' והראב"ד ז"ל³²⁸ כתב דלא אמרו בדידיה משערין אלא בכחל וברומה לו שאינו חוזר להיותו הראשון וכדאמרין וכתב עצמו אסור, אבל כל דבר שחוזר להכשירו כגון כף חולבת שנתחב' בקדרה של בשר או בהפך שחוזרת להכשרה על ידי הגעלה או בשר שנמלח³²⁹ ואוסר משום דם שחוזר להכשרו ע"י מליחה אין משערין אלא במאי דנפק מיניה ומשערין אותו באומד יפה, וכן הורה למעשה וכתב וכבר נעזרתי בקבלה זו מפי הרבר' יוסף אבן פליט ז"ל, ומן הטעם הזה א"ל כל דבר שחוזר להכשרו אין משערין אותו בגופו וכן הדין לחתיכה של בשר שאין אסור אלא משום דם שהרי היא חוזרת להכשר על ידי מליחה הילכך אין משערין אלא ביוצא ממנו. וזה מן התמ' דכיון שפירשו טעם הענין דמאי דנפיק מניה לא ידעינן מה לי חוזר להכשרו או שאינו חוזר להכשרו והלא אחד, וכן דעת רבותינו בעלי התוספ' וזכרונם לברכה, וכן כתב הרמב"ן ז"ל³³⁰ אלא מיהו היכא שנוער בכף חדשה כוית חלב ואחר כך (חחכה) [תחכה] בכשר אין צריך אלא ששים כחלב שנבלע בו דהא ידעינן כמה הוא וכן הדין אם נער כוית חלב בכף ישנה שאינה בת יומה אבל אם ישנה ובת יומה כזה איכא למימר דחזר כל מה שנבלע בכף חתיכה דאסורא ובכולה משערין.

ב. וראה תורה אלא, וברין. וע"ע בתורה"ב שם יז. א. 327 וכ"כ הרא"ה והריטב"א, וראה עוד בגמ'ה. 328 כ"ה בשו"ת תמים דעים להראב"ד בסוף סימן ז, וכ"כ בארוחת חיים סי' קב בשם הראב"ד, וכן מבואר בס' הפרדס הגדול לרש"י הל' טרפות סי' רנד - הוי"ד באור גדול סי' נט, - וע"ע בס' המאורות, וכ"כ המרדכי, וכ"ה בס' המכריע, (וראה בהי' רמ"ש משי"כ בביאור ד' הראב"ד). 329 נראה דט"ס בד' רבינו, - אמנם כ"ה גם בתורה"ב ב"ד ש"א (עמוד 2), וכן בנמוקי" (כ"י) בשם רבינו - ונראה צ"ל: שלא נמלח, ויותר נראה שחסרה שורה בד' רבינו ונשמטה מפני הדומות וכצ"ל: או כשר שלא נמלח שמלחה על גבי בשר שהיא מלווה כבר שבוטלת מדרס העליונה וכו', וכן מובא בס' המאורות ובמאירי, והיינו שאוסר הכשר שלמטה ממתת דם, אך כיון דחוזר להכשירו ע"י מליחה (וכמש"כ רבינו להלן קיב, ב ובתה"ב וע"ש

הערה (291) להכי לא בעי' ששים. 330 וכ"ד ספר התרומה, הרוקח והרא"ש. *330 הוי"ד גם בתורה"ב שם, וראה עוד כוית הקצר שם שהביא ב' השיטות. 331 כויתקום כ"י להכי' מד' רבינו דהו' כתי' דבטל סגי ברוב כל דהו' ולא בעי' דוקא חד בחתי, וכן מפורש כשי"מ ביצה ד, ובחזקת מ' שסח, וכ"כ הפר"ח כ"יורד סי' קט סק"ד וע"ש בפת"ת בריש הסימן ובתנ"ר"א סק"ד, אולם כדא"ה בבדיה כ"ד ש"כ כ"י דבעי' שהיא בהיתר כפל מאיסור, וכ"מ בלשון הרמב"ם מאכ"א פט"ז ח"ד, וכ"כ באריה כלל מז ד"ו. 332 צ"ל: דאמרין, 333 וע"י באבני נזר יור"ד סי' פד, וכן בחמדת שלמה יור"ד סי' יג שהזכירו מד' רבינו דלמ"ד טעם כעיקר לא דאורי' לא כ"י אפי' רוב נגד הטעם דטעמא לאו מלחא כלל כיון שאינו ממש של איסור (ובחמ"ד"ש הביא בזה מח' ראשונים), וראה עוד שם בסק"ב מש"כ בד' רבינו, אולם בד' רבינו להלן בסוגיא דזרוע

למימ' נמי הכי כי איכ' טפי מעל חד בדידיה כד' שלא תחלוק בו, וכיון שכן אף באיסורי' שיערקן מדבריהם ושיעורן מדבריהם אית לן למימר הכי דכל מדתן של חכמים כך היא ולעולם השוו מדותם ולא פלוג רבנן, ולא אמרו להקל בספקא דרבנן אלא כשאין ההת' או האסור' לפנינו כגו' שנאכד או נשפך קור' שבא לפנינו משום דאמרין אלו היה לפנינו (כגון) היה בו ששים לבטלו, אבל כשהאסור' וההתר הכל לפנינו ואין הספק אלא שאין אנו יכולין לעמוד על פליטתו של איסור בהא ודאי לא אמרין' להקל ואפילו למאן דאית ליה טעם כעיקר לאו דאורייתא מכל מקום רבנן שיעורי' ששי' הסכימו לכל האיסורין מן הזרוע בשלה וששים מוכרי' הצריכו כיון שהאיסור וההתר לפנינו והלכך כי לא ידעינן מאי דנפק מינה משערין בדידיה כך נראה לי.

אמר ליה הכא במאי עסקינן כביצת אפרוח אבל טמאה לא. כתב הראב"ד ז"ל³³³ מדקא פריך הכא למימרא דיהיב טעמ' ושני ליה דאית ביה אפרוח, ולא שני ליה הא דאמרין ביצה בששים לבטולי גופה קאמרין, משמע דביצה גופה חשיבא ככריא ולא בטלה; ובפרק קמא דביצה³³⁴ משמע דבטלה אליבא דרבי יוחנ' דאמ' את שדרכו לימנות שנינו, ואיכ' למימר דאינו מקדש ובטל באלף ומאתי³³⁴ אבל בסי' לא בטלה כיון דכריא היא, וכתב עליו הרמב"ן ז"ל ומה שכתב שהביצה כריא היא ולא בטלה אלא באלף ומאתים אינו כדאמרין במסכת ימכות³³⁵ בריית נשמה חשיבא ולא בטלה אבל ביצה כחטה אחת כברייתא דמיא ובטלה היא, ומיהו מה שהקשה הרב ז"ל אמאי לא שוינן לבטולי ביצה גופה לא

כטלה מבואר דבעי' לדין ביטול ברוב, וכבר עמד בסתיחה זו הרע"א כד"ח למסכתין בדרוש ת, וע"ע בחזקת יור"ד סי' ל סק"א, ולהלן הערה 419. *333 - הרב אב בית דין, כ"ה ברמב"ן ולהלן בד' רבינו. 334 ג. ב. *334 ברמב"ן כ"י באלף או במאתים, ובחידושי הר"ן כ"י דלא בטלה בששים אלא במאה או במאתים, וראה בערך השלחן הספרדי סי' ק ס"ב שכי' להגיה בד' רבינו כד' הר"ן, או כהגהת הכנה"ג סי' ק הגב"י אורח ו' באחד ומאתים, ופי' דס"ל דליה ברי' כיון דליה ברי' נשמה ורק החמירו ולא בטלה אלא בא' ומאה כתרומה או בא' ומאתים כעולה, ובעיקר דין כרי' אם אינה בטלה לעולם או בטלה באלף ראה להלן הערה 508. 335 יז. א. וכ"כ רבינו בשו"ת ח"א סוף סי' מו דביצה ליה בריה, וע"ע בחי' הר"ן, והש"ך יור"ד סי' פו סק"ט כ"י בד' הרמב"ם דביצה הוי

תיקשי לן ולא מידי לפי סברת רבותינו בעלי התוספות וצ"ל³³⁶ שכתבו שלא אמרו בששי' אלא באיסור בלול כגון חלב של איסור (שנבלה) [שנבלל], בחלב טהור או יין במים או מים כיון וקמחי' וכיוצא בהן שנבללין, אבל חתיכ' קטנה בין חתיכות של התר בזמן שאין מכירה אף מדרבנן ברובא בטלה, והילכך אם בא לאכלן זו בפני עצמ' וזו בפני עצמה כל אחת מהן כשר' דבטלה לה ברוב, אבל אם כשלקן יחד צריך ס' ברוב, בחתיכות לבטל חתיכת האיסור מפני המחוי שנמח' ממנו' ונבלל ברוב ההתר ונבלע בחתיכות ההתר ודבר ברוב ונבלע שאינו עומד בפני עצמו הצריכו חכמים ששים, והביאו ראי' ממה שהקשו בגמ' לקמ' ³³⁷ גבי מתנית' דחתיכת נבלה שנכתשה עם החתכו' וליכטיל ברובא דאלמ' אף מדרבנן בטלה ברוב ואף על פי שנכתשלו יחד ואי משום הרוטב הא קתני והרוטב בנותן טעם, ומיהו כמין בשאינו מינו אף כיבש אסור עד דאיכא ששים, וכדאמר רבה³³⁸ אמור רבנן ברובא ואמור רבנן בששים מין כמינו ברובא מין בשאינו מינו בששים וטעמא דמלחא משו' (אם) [דאם] בא לבשלן יחד הרי טעמו של איסור נכר בו ולפיכך אף כיבש אינו בטל ברוב³³⁹. ולפי סברא זו תו ליכא לאקשוני אמאי לא משנינ' לבטולי ביצה גופה³⁴⁰ לא בעינן ששים דברובא בטלה, ואי אמרת נוקמה בביצים טרופות לא משמע ליה הכין דבאיסורין חשובין בעי' קאמר דומיא דגיד וכחל³⁴¹ וכן סברת הראב"ד וזכרונו לברכה באסור משהו לרבנן מין כמינו בשאינו בלול³⁴² בטל ברוב ובבלול מדאורייתא בטל ברוב ומדרבנן בששים, אבל הר"א אב ב"ד ז"ל נראה

בריה. 336 הובא גם בחי' הרמב"ן והר"ן, וע"ע בתורה"ב שם יז, א. וברא"ש סי' לו, ולהלן הערה 372. 337 ק, א. 338 זכחים ע"ט, א. [ולפנינו הגירסא שם; רבא]. 339 בחלקת יואב (תניינא סי' טו) כ' דלד' רבינו אסור מדינא ולא מגזרה שלא ישלן, וכן הביא שם דמבואר בדאיה (המובא כשי"ן סי' קב סק"ח) ובבענה"ת (המובא כסוד סי' קט), אולם ברין (המובא כב"י) מבואר דהוא רק מטעם גזירה, וע"ש בחלקי' שהוכיח כד' הר"ן. 340 חסר - דלהא. 341 וכ"כ בריטב"א וברין. 342 בנרפס: מין בשאינו מינו בלול בטל וכו', והנוסח לפנינו הוא הנכון, וכ"ה ברמב"ן, וראה עוד מש"כ רבינו בשו"ת ח"א סי' תכה דההיא דרבא כדאורייתא קאמר ובכלול וכו', ודבריו שם סותרים למשי"כ להלן, וע"י כזה כאמרי' כינה כהלי' תעובת סי' ט.

יום חמישי מצות החלוית באכילה

דף קיש ריש וסמיג שם מור יד סימן צ' ורמב"ם שם פמ"ו לקדרה י' בין עם בשר בין בלי בשר בעינין קריעה שתי וערב וטוח' בכותל' ולצלי חוחכה שתי וערב, ולרב נהמן בלא חתיכה ולר"ת לצלי או לקדרה בלא בשר חוחכה שתי וערב ולקדרה עם בשר חוחכה שתי וערב וטוחה בכותל' י'.

ד' דיני ביטול (ניר הנשה דף צ"ו כל הסוגיא בנמרא ותוספות) בשר בחלב ב' כשתחבין כף חולבת בקדרה של בשר או להפך משערין בכל מה שנחבב בקדרה של בשר ולא ידעי כמה דנפיק מיניה אבל מה שלא נכנס ברוטב אין

לא רבינו פיר

כנגד האש על ידי ס' בשעת הדחק כגון בערבי שבתות עבלי הגזירה י' והנה נהנו העולם שלא לבשר הכהל עם הבשר כלל אפי' ע"י קריעת שתי וערב וטוח' בכותל' וצריך עיון על המנהג דלכאורה מותר הוא לכל הפירושי' ע"י קריעה וטוחה ומיהו כמדומה ששמעתי ממורי רבי יחיאל שיש לסמוך מנהג העול' לפירשי' שפי' דלקדרה שהזכיר התלמוד גבי כהל בקריעת שתי וערב וטוחה בכותל' היינו לקדרה בלא בשר והלכך לפי זה לא מצינו שום היתר עם בשר בשום ענין וגם היה אומר כהאי סעמא נהנו שלא לבשלו בקדרה כלל אפילו בלא בשר לפי שסופו לבשל בשר בקדרה והוי כמו כהל עם בשר והיה אומר כי בשכבר היו נוהגים להיות להם סדרה מיוחדת לכהל לבדו ומיהו אין לסמוך עכשיו ע"י שאין רגילין בכהל ב"כ עתה הילכך איכא לסייח דילמא אתי למטעי לבשל אח"כ בשר באות' קדר' ומיהו משמ' התי' לחותכו בסבין של בשר אפי' כשהכחל רוחה כיון שקרעו שתי וערב וטוח' בכותל' וחוחבין לכתחלה באותו סבין בשר אחרי כן וצריך עיון מאי שנא מקדרה בלא בשר שהחמירו שלא לבשל בשר אחריו ושמא מה שהחמירו בקדרה אין זה משום כשר דאחרי כן אלא נזירה דילמא אתי לבשל בשר עם הכהל ביהוד וזה לא שייך גבי סבין וצריך עיון עכ"ל י' בפנים מפרש כי לפי ר"ת בעי קריעה שתי וערב לקדרה בלא בשר או לצלי לבאורה משמע דר"ל קריעה נמור' דלא סגי מאותה קריעה שקרעין אותם לשנים כשהולקים הרביעים של צד האליה לשנים ומיהו לפי לשון התוספות משמע דסגי בהכי שפיר' לרבינו תם דהא דבעי קריעה מועטת גבי קדרה בלא בשר ולנב' צלי היינו להוציא את החלב שהוא כנוס בתוך הכהל שיש לו טעם חלב נמור לפי זה היה נראה דהוי סגי באותה קריעה שקרעין הכהל לשנים כשהולקין הרביעים של צד האליה לשנים דבהיא קריעה יוצא החלב שהוא בעין בין ב' דפנות הכהל אף על פי שלא קרעו אחריו כן כלל לא שתי ולא ערב וכן נראה דנתיים' לא הזכיר לא שתי ולא ערב כי אם קריעה מועטת ושמא דיעבד יש לסמוך על זה אבל לכתחלה כיון לעשות כמו שפירש רבינו בפנים (ש"ע וגם טוחה בכותל' לכתחלה לצלי.)

ב' מעשה בא לפני מירי הר"י מסדר' חדש' שבשלו בה מים וחבב לחיכה כף חולבת בה יומא ולא היה במים כדי לבטל' ואחר ימים בשלו בה מים פעם אחרת ותחבו לתוכה כף שנשתמשה לבשר כמו כן בת יומא וכמו כן לא היה במים כדי לבטל' והורה שנבלע מסנם בשר בחלב והקדרה אסורי' להשתמש בה כשר או חלב אבל לבשל בה דגים מותר ומיהו נראה כיון שהקדרה חדשה מתחילה לא

אחר כן (ע"ש במור) אחר שקבלה אותה חתיכה טעם מן ההלב ונאסרה לפי שהיתה כולה ביובש בדמרישית או כשה (פירוש כמה הרוטב את החתיכה) צריך ששים מהחתיכה (פירוש מכל החתיכה) משום דאמרינן דחתיכה עצמה נעשית נבלה ואם יש ששים מן החתיכה השאר מותר אבל אותה חתיכה לעולם אסירה יטפת חלב שנמלה על רוסן של בלי מסמקי' לן בסרק דם (דף צ"ו) ההטאת אי' מפעפע בכל הבלי אי' לא הלכך כשנמלה כנגד הרוטב ויש ברוטב ס' מן הטיפוח מותר ממה נפשך אי' מפעפע בכל הבלי הרי נתבטלה ואם אינו מפעפע אם כן לא יאסר אבל אם נמלה נגד הדיקן שמא מפעפע בדומן הקדרה עד סמוך לרוטב כל כך שאין ששים מן המסה ונעשה אותו מקצת מן הבלי יבלי' וכשיערה הרוטב מן הבלי ילך הרוטב על אותו מקצת בלי ויאסרנו לפיכך אם מיד הניחה להצטנן שלא הנביה הרוטב כלל מעת שנמלה עד שנצטנן לנמרי' מותר או בעוד שהיא רוחה ינקיב שולי' הכלי מתחת כדי שיצא הרוטב דרך איתו נקב ולא ילך דרך אותו מקצת הבלי שהוא אסור ב' וה"ר אהר"ם (ע"ן בתוספות סרק גיד הנשה דף ק') היה רוצה לומר דאין חתיכה עצמה נעשית נבלה אלא בבשר וחלב ואין שיטת ההלכה מוכחת כן פירשי' (חילין

חתיכה מנחת על גבי חתיכה אחרת שמקצתה חיץ לרוטב דחשהא הויה איתה חתיכה העליונה שנמלה מיפת חלב עליה כולה חוץ לרוטב להכי אמרינן דאין הרוטב ושאר החתיכות מסייעו' לבטל הטפה אבל אם היתה איתה חתיכה שנמלה מיפת חלב עליה מקצתה בתוך הרוטב אז היה רוטב ושאר החתיכות מסייעות לבטל הטפה ולהתיר גם איתה החתיכה אפי' מה שיש ממנה חוץ לרוטב (ש"ע אומר גם כזה כל החתיכה) וכן משמע בפנים וכי הימא היא נוסח טעמא מאי האיך יועיל הרוטב לאותו מקצת שהיץ לרוטב יש לומר דטעמא רבה איכא שהרי אף על גב דקיימא לן דאיסור הנבלע בחתיכת היתר אין מתמשש מחתיכה לחתיכה כ"א על ידי רוטב כדמוכח בהיא דטעמא חלב וכו' כדפי' רבינו ברוך מכל מקום באותה חתיכה עצמה מתמשש ככולה אפילו בלא רוטב כדמשמע בהיא דמיפת חלב הילכך כשמקצת החתיכה בתוך הרוטב ונמלה מיפה על איהו מקצת שהיץ לרוטב איתה מיפה מתמשש גם בכל החתיכה ונבלע החתיכות שבקדרה שהרי אף על גב דנמלה באיתה מקצת שהיץ לרוטב מכל מקום היא מתמשש בכל אותה חתיכה כדפי' וכיין שבתמשש גם באותו מקצת ישתתך הרוטב הרי חיות ומתמששת בכל הקדרה על ידי הרוטב עכ"ל י' ומיהו בפירשי' יש לחתיר ע"י נקיבת הקדרה דהא אי אפשר שלא יענע הכלי מעט וינע הרוטב באותו מקצת בלי שנאסר ולכן טיב להמתין שלא ינע בכלי עד שיצטנן והעולם נהנו לאסור כשנמל בדומן שלא כנגד הרוטב ודיקא כשנמל שלא לצד האש אבל לצד האש נהנו לחתיר לפי שהאור שורפו ומיכשי' מיר' (ש"ע ואו הקדרה נמי שרי') ובלבד שיקנה מיר' ודיקא כמיפה בעלמא כגון דבר מועט אבל אם נפל רוב חלב אין לחתיר אפי' כנגד האור אלא אם כן נפל כנגד הרוטב וע"י ס' (ש"ע ואו הקדרה אסורה אף אם יש ס' כתבשיל נגד הטיפוח ויערה התבשיל מיד ממנה בעד אחר שלא בעד הטיפוח ואם בשלו בקרירה מעט אחרת דינו כמו במעט הראשון) ומירי הרבי יחיאל היה אומר בשם ריב"א שהיה מותר גם שלא כנגד הרוטב ושלא

אוסר ואפי' בכלי מתכות (ז) (ש"ע פסק כך בסי' צ"ד) אבל לענין הנעלה צריך להנעיל כולו כדאמרינן בפרק דם חטאת (דף צ"ו) בישל הפאת כישל איסור במקצת כלי צריך הנעלה בכל הכלי ואומר הר"ם על כובנין שקורין פייטייר לא ינעיל רק מה שנענו בכוח ומעט למעלה, ואם תהב ב' פעמים ולא נודע בנתיים יש להצריך ב' פעמים ס' (ש"ע סני בפעם א' ששים) וראיה ממסני תרומות וה' דינים הם האחד היכא דהכף בת יומא כשיש ששים מן הכף בקדרה הקדרה והתבשיל מותרין והכף אסורה בין עם בשר בין עם חלב לפי שהיא בלוע' מבשר בחלב ואפילו בדיעבד נמי אוסרת אם חזרו ותחבוה בין עם בשר בין עם חלב כל זמן שהיא בת יומא ואם אין ששים הכל אסור ואפילו בהנאה ואפילו (ג) הקדרה אך לתת לחוכה פירות או צונן מותר אחרי שאין ההנאה מנוף האיסור, הב' והיכא שאין הכף בת יומא אין צריך ששים והקדרה והתבשיל מותרין והכף אסורה לתחובה לא בקדרה של בשר ולא בקדרה של חלב (ז) הנ' וצריך החכם לחקור אם נתנו מים לתוך הקדרה אחרתחיבת הכף דודאי אין אותן מים מצטרפות להחיות, הדי' ואם נשפכו המים שבקדרה וספק אם היו בה ששים (ש"ע צ"ח אם נתערב בשאינו מינו ונשפך אסור ובמינו אסור אם לא נודע שהיה רובו היתר ובמינו ובשאינו מינו ונודע שהיה רובו היתר ממינו רואין שאינו מינו כמו שאינו והשאר מינו רבה עליו ומבטלו) באותה שעה אם לא לפרשי' דמעט כעיקר דרבנן אולינן לקולא, ולפירש רבינו תם (שם דף צ"ח בתוספ' סי' מ"ה וכתוספתא דעכו"ם דף ע"ו כדבור המתחיל בת יומא) והוי

כשלו בה חלב מעולם אפי' שתחבו בה כף חולבת שהיתה בת יומא וגם אין בקדרה ששים מכל מקום אין הקדרה נעשית חולבת כהני' לאסור' אם בשלו בה בשר אחר כך אפי' בו ביום משום דהוי נ"ש בר נ"ש הטעם היוצא מן החלב אל הכף ומן הכף אל המים שבקדרה ומן המים אל הקדרה עצמו ועדיין הוא היתר ומהאי טעמא נמי אם לאחר מעט לעת מתחיבת כף חולבת הוחמו בה מים חמים ותחבו בה בף של בשר בת יומא מותר להשתמש בקדרה לכתחלה בבשר ומעט חלב שנבלע בקדרה בתחילה על ידי כף חולבת לא חשיב טעם כדפי' ואמנם אמת הוא כאשר פסק הרב בפנים רקדרה הבלועה מבשר בחלב אפילו בסגס אסור להשתמש בה לכתחלה לא בשר ולא חלב ומשכח' לה כנון קדרה של חלב שנשתמש בה חלב בעין ואחר מעט לעת נשתמשו בה בשר הבשר מותר מטעם שהחלב הוא פונם לפי שאינו בן יומא אבל הקדרה אסורה להשתמש בה לכתחלה לא בשר ולא חלב לפי שהיא בלוע' מפנים בשר בחלב ואם היא של החושט ינעילנ' לאחר מעט לעה של מעשה שני ואם היא של חרס אין לה תקנה להשתמש בה לא בשר ולא חלב עכ"ל (ז) מיהו אומר מורי דצ"ע דבמחבת חם מקצתו חם כולו היה נראה דגם מה שלא נכנס כרוטב פולט (ג) נראה היינו דוקא בקדירה של חרס דאין לה תקנה בהנעלה, אך קדירה של מתכות מותר בהנעלה ואף על גב דמעט כעיקר דאורי' ת' מכל מקום בהנעלה יוצא כל הטעם (ז) אך בדיעבד אינה אוסר' מחמת בליעה ראשונה כיון שאינה בת יומא מבלועה

דאורייתא אולינן לחומרא ונתנו כפירש רבינו תם (ס) הדי' וכתב בספר התרומה חכם הבא להתיר קדרה בשביל שאינה בת יומא צריך לחקור אם הוחמו מים חמין בקדרה בתוך מעט לעת שאם הוחמו הוי הטעם הנמלט במים איסור שאין בו ס' דבכולה קדרה משערינן ונעשה בן יומא, ודוקא בקדרה הבלועה מאיסור אבל בקדרה שנשתמשו בה בשר ואחי"כ מים חמין בתוך מעט לעת של בשר ובתוך מעט לעת השני נשתמשו בה חלב מותרת (ו) ויש הרבה מקילין גבי דין ראשון דחמין דאחרי שאין כנוף האיסור בן יומא אין להחשיבו בן יומא (ש"ע ק"ג אם עברה לילה אחי"כ וכן אם עברה לילה בין בישול בשר לחלב אפי' דאחר כך הוחמו בה מים מיד מותר וה"ה בכל האיסורים ובמקום הפסד יש להתיר בשאר איסורין

ראשונה עכ"ל, (ח) מיהו יש לחמוה כשהכף בת יומא ויש ס' מן הכף. דאמרינן דהקדרה מותרת וכף אסורה בין עם בשר בין עם חלב ולמה כיון שיש לו ס' בקדרה מן הכף אם כן יחשוב לכף כהנעלה מבלועה ראשונה ויהיה לה דין הקדרה עצמה אם בשר בשר אם חלב חלב ויש לומר דלמא אחי' למטעי' אסור היכא דלא נתחבה הכף בקדרה כ"א מקצתה ועוד ההנעלה אינה מועלת כי אם דוקא ברותחין כל כך שמעלין רתיחה, ולענין הצרכת ששים בעינן אפילו שאינה מעלת רתיחה רק שהיא רותחת שהיה סולדת בה, ועוד דמספק רתיחה מצריכינן ששים והנעלה אינה מועלת כי אם ודאי רותחת ועוד אנו מצריכינן ששים מכל אפילו בספק תחובה כולה והנעלה אינה מועלת כי אם בודאי תחובה כולה, (ו) ואפי' דהחמין שבנתיי' משוו לה בן יומא והוי לשבה מ"מ איכא נותן טעם בר נותן טעם להיתר בתהיל' מן הבשר לקדרה ואחרי כן מן הקדרה למים חמין שהוחמו בנתיי' ואחרי כן מן המים חמין לקדרה והכל של היתר אבל בקדרה הבלוע מאיסור אין להתיר מטעם זה כדפי' רש"י גבי קיבה דלא שייך היתר דנותן טעם בר נותן טעם כי אם מהיתר להיתר כנון מבשר לחלב אבל גבי איסור אפי' דלגבי האיסור עצמו הוי נותן טעם בר נותן טעם מכל מקום כל מה שיוצא ממנו אפילו היתר אסור משום דקיימא לן דהתיכה עצמה נעשית נבילה ואוסר אפי' היתר שבה הלכך אף על גב דגבי האיסור הנבלע במים חמין שהוחמו בנתיים הוי נותן טעם בר נותן טעם בהיתר שבא אחרי כן מכל מקום המים עצמן לכדן אסורין משום דהתיכה עצמה נעשית נבילה כדפרי' וכמו כן המים נעש נבילה כשיבלעו מאיסור אבל גבי היתר בהיתר כמו בשר בחלב כשהמים בולעים מטעם הבשר מכל מקום אין שם בשר על המים הלכך כשחוזר ונותן טעם בחלב אחרי כן אין לחוש כי אם מטעם הבשר שבתוך המים שהוזר ונכנס בחלב ואותו טעם דבשר שבמים הוי נותן טעם בר נותן טעם כדפרישית ומהאי טעמא פירש רבינו ברוך דבצלים או כרישים הבלועים מאיסור ונותנן בקדרה של היתר צריך ששים מכולם ולא פני ששים מן הבלועה אבל אם הכרישים או הצלעים בלועין מטעם בשר ונותנן בקדרה של חלב או להפך אין צריך ששים רק מן הבלועה ולא מכולם והיינו טעמא משום דגבי איסור הבלוע שם האיסור על כל החתיכה כדפריש' אבל גבי בשר אין שם בשר על כל החתיכה וכי תיטא היא נזוה מאי

אגרות

יורה דעה

משה

נמ

דעכ"פ מ"ט היה פשיטא להו באיסורין כ"ז שלא ידעו סברא דאי במאי דנפיק מנא ידענן. וצריך לומר דבר חדש שבאיסורין אף אם היינו יודעין לשער כל מאי דנפיק מיניה נמי היה צריך לשער ביידיה משום דהוא מרין ברור ולא מספק מטעם דיש כח בכל ליתן טעם עד ששים כמותו בהטעם דנפיק מיניה אף שהוא עדין קיים ולא נימחו ואף שהוא פחות מששים דבכך שיערו דעד ס' כמותו יכול ליתן טעם במאי דנפיק מיניה בברו.

וראיה גדולה לזה דהא יליפינן שיעור ששים מודע בשלה כדאיחא בחולין דף צ"ח והתם השעור ביידיה דמאי דנפיק מיניה ודאי שהוא פחות הרבה מאחר דנשאר עדין קיים וא"כ חויגן שילפינן שהתחיתה גוי"ט עד ס' דוגמתו במאי דנפיק מיניה אף שהוא פחות. דנה ודאי אין שייך לומר דאם היה אסור עד מאה היה אסור לבשל הורע בשלה עם האיל מחמת דלא ידענן כמה נפיק ואפשר שיש בהנפיק יותר מק' דהא כלפי שמיא גליא דיש כשעור היתיר. אך שיש להקשות שיש למילק מזה רק שהנפיק מששים בטל משום דיש בו מאה או יותר כשעור הבטול ומנ"ל למילק מזה שבטל היכא דליכא רק ששים כגון בנמוח או ברבר לת. וצריך לומר דס"ל לגמי דכיון דלפינן דאם נפיק כל הטעם מהתחיתה אסור עד ששים א"כ שוב לא נשאר טעם בהתחיתה שיוכל ליתן טעם ולכן אף בנמוח אינו אסור יותר מששים.

אך עדין צריך להבין בדבר לה כגון בחלב וישמן ויין שרדאי אין שייך לומר דיוצא כל הטעם וישארו החלב והשמן והיין בלא טעם דרק בדבר יבש שייך זה וא"כ אולי בניי יותר מששים כגון מאה ומה שבטל גם בנמוח משום דקים להו לרבנן דהתחיתה אחר שיצא הטעם הוא כעץ בעלמא שאין אסור שוב אבל בלה שלא שייך זה שלעולם נשאר הטעם בהנשאר יצטרך יותר מסי'. וצריך לומר דברור לגמי דבלא אינו יוצא כל טעם בלא הערובות העצם דלא נחלק כלל הטעם מהממש וא"כ לבלוע טעם בלא ממש אבל אין טעם בלא יותר מוכבר יבש אך ביבש נחלק הטעם מהממש ובלא אינו נחלק. וא"כ למדנו שפיר מורע בשלה דחויגן שכל הטעם שיש בהתחיתה אינו גוי"ט יותר מסי' דוגמתו א"כ גם לה אינו גוי"ט יותר מסי' דגם בלה ידוע שאין טעם יותר מביבש ודברים אלו ברורים ומכרחים.

ובדבר המכבר משומים הקדרה עליה והאש מתחתיו ולפעמים נשפך מן הקדרה עליה אם צריכים מכבר מיוחד לשל בשר ולשל חלב או שיש לחלות שטעם הכשר או החלב נשרף מיד.

הנה הנדון כאן הוא רק על הבעין דמצני הבעיה הם כשמי קדירות שנגעו זה בזה דהא אין מניחין על המכבר בשר וכדומה בלא קדירה ומחבת שמוחר אף לכתחלה. והבעין הוא רק מצו מה שנשפך ע"י הרתיחה שהוא רק דבר לה שמתחייבש חיכה על טס של ברזל שהוא על האש שחם מאד. וזהו הטעם שעל גבי התנור שהוא על האש של האעו אין חוששין וכן הוא על המכבר.

משנה פיינשטיין

פימן מא

בענין שיעור ששים בקלוח חלב תחת קדרה של בשר

כ"ז חשרי תרפ"ש ליובאן.
מע"כ אחי הגאון המהר"ר מרדכי שליט"א הגאב"ד שקלאוו.

במה שנסתפקת בנשפך חלב על רצפת התנור והלך הקלוח עד קדרה של בשר ונגע בו אם צריך ששים נגד כל הקלוח מאחר שמחבר ביחד או סגי נגד מה שנגע בקדרה כי דעתך היה נוטה שבעיני נגד כל הקלוח דבולע מכולו מאחר שמחבר כמו קדרה שבוזעת מכל מה שבחובה אך מהט"ז ורעק"א בשם ת"ח משמע שרק נגד מה שנגע בקדרה בעיני.

והנכון לע"ד ברור שיש חלוק בין לה ליבש. דהנה קשה טובא מ"ט בעי ר' אשי בחולין דף צ"ז ביידיה משערינן או במאי דנפיק מיניה דזקא גבי כולל הא בעיא זו שייך בכל איסורים דהא פשיטותא דכאן הוא המקור לכל איסורין דביידיה משערינן כדאיחא בס"י צ"ח. ועיין ברשב"א שכתב בשם הרמב"ן דדוקא כחול בעי להו משום דחיל עצמו מותר אבל בחלב וחתוכה נבלה שנפלה לקדרה ודאי מיפשט פשיטא ליה דביידיה משערינן וכן תירץ הריטב"א. ולכאורה עדין לא מתורץ בזה כלום

חלב ובוראי שלא בתנם הוסיף תיבה זו. ולדברי
 נחא דבדקדוק הוסיף זה המחבר לפרש דברי השור
 דלא נטעה לומר דבניער כוית חלב לבד בצריך ס'
 נגד כל הוית דזה אינו דהא יש למודד הגשאר
 שודאי יחסר דק משהו ויצטרך ס' רק נגד המשוו
 ומיט אמר השור דבני ע' נגד הוית שלבע ונצטרך
 לפרש שאיירי בלא מדוד ולכן מצריך מספק שלא
 ידוע לנו כמה בלע נגד כל הוית שזה מחבר
 להמחבר שהוא נחוק לכן הוסיף תיבת ובלעה שפירושו
 דניער בקדרה גדולה שיש בה הרבה חלב ובלעה
 רק כוית ממונ דאיירי דמדוד החלב שיש בקדרה
 אחר נער הכף וחסר בה מקודם הניער כוית וא"כ
 ידוע שיותר מהכוית חלב שחסר לא בלע הכף.
 וכן מפרש גם דברי השור והונו הוכחה גדולה לדברי.
 ונחא עתה מה שמסיק השור אבל כף ישנה שניער
 בה כמה פעמים אינו ידוע כמה בלע שלכאורה
 קשה טובא דהיה לו רק לומר שניער בה קרה
 גדולה עם הרבה חלב אפילו פעם אחת. ועיין
 בפרישה שהקשה זה וכתב שלי"ד כמה פעמים. ולפי
 המחבר בטור למה שפירשתי בדוקא נקט כתי שלא
 נוכל למדוד מאחר שניער בה הרבה קדרות. איברא
 דה"ה בקדרה אחת אם א"א למדוד כגון שגאבל
 כבר אך נקט דבר ויותר מצוי שלא יוכלו למדוד
 כגון שניער הרבה פעמים שהוא בכמה קדרות שא"א
 למדוד דנשכח כמה ניער או כבר נאכל אחת והפרישה
 ג"כ ל"פ ע"ו רק שמפרש דברי השור בלא נמדד
 ולכן בני שידעו כמה חלב ניער דאם הרבה ניער
 בני ס' נגד כל הכף, ובוה יורה גם המחבר אך
 מפרש רישא ג"כ בהרבה חלב ומדוד ולכן נקט
 בסיפא אופן המצוי דא"א למדוד כדברותי. אבל
 לדינא כ"ע יסברו כמו שכתבתי דאם מדוד אחר
 הניער בכף חדשה וראו כמה חסר לא בני אלא
 ס' נגד מה שחסר דיותר ודאי לא בלע דמהנשאר
 לא בלע כלום דדבר לא לא נחלק הטעם מהממש.
 וכיון שיצא לנו שבלח אפשר לידע כמה נפיק
 מאחר דרואין כמה נשאר מסתבר שאף אם א"א
 למדוד במדה ממש יש למדוד גם בהשערה דהא
 לכל דיני התורה אף לדיני נפשות סמכינן אאומנא
 עיין בב"ק דף צ' ואין לא נסמוך בכאן. ורק בדבר
 יבש שטעם היוצא סמוי מן העיץ וקשה לשער
 ולאמוד אמרו רבנן שא"א לשער והצריכו ס' נגד
 כל החתיכה והגלים אבל בדבר לא שהוא דבר הגלוי
 מה נשאר בנין סמכינן גם אדשערה ואומנא
 דבקיאים כמו דיני כל התורה שיאמרו כמה נשאר.
 וכשיזויה ספק נחמיר עד השעור שיהי' אצילנו ודאי.
 וא"כ ל"פ בגשפך חלב בתנור והלך הקלוח עד

וא"כ נחא מה שובל איסורין משערינן בדידיה
 מדינא ולא מספק דלא ידעינן כמה נפיק ולכן בני
 ר' אשי רק בכחל משום דכחל עצמו מותר שגם
 לא יש טעם בשר שהוא מותר ורק החלב היוצא ממנו
 אסור בני שפיר דמן הדין צריך לשער רק במאי
 דנפיק מיניה דלא עדיף מחלב שבעין שבני רק
 ס' נגד הממש וכ"כ בכחל בני רק ס' נגד חלב
 היוצא. ופשיט ליה שאה"נ מדינא אבל מספק דלא
 ידעינן כמה נפיק משערינן בדידיה. זה צריך לומר
 ככוונת הרשב"א והריטב"א. וזה שבטור וש"ע ס'
 צ"ח איתא גם בכל איסורין במנינו וזרקו שבעי
 ס' נגד כל האיסור משום דלא ידעינן כמה נפיק.
 צריך לומר דהוצרכו לטעם זה בזה רק זמן מועט
 ולא נחבשל הרבה שודאי לא נפיק כל הטעם עדין
 וא"כ היה מגי בפחות מס' אף באיסורין דהא כל
 הטעם בני ס' אבל חצי או רביע הטעם סגי לפי
 לפי הערך בשלשים או במי"ו ומי"מ משערינן בס'
 דלא ידעינן כמה נפיק וכן כנפל לקדרה אחרת בני
 ס' נגדו אף שכבר יצא הרבה טעם ממנו בקדרה
 הראשונה. משום דלא ידעינן כמה נפיק ור' אשי
 רצה לשאל בכל אופן לכן בני בכחל.

ומאחר שיצא לנו שבלח לא נחלק הטעם מהממש
 וא"א לבלוע טעם החלב בלא החלב ממש א"כ אין
 שיער לומר בזה לא ידעינן כמה נפיק שהוא כמה
 נבלע בקדרה שנתבשל בה החלב. והא יכולים למדוד
 מה שנשאר דיותר מזה ודאי לא נבלע וכן בכף
 שנחבב בחלב דיותר ממה שחסר לא בלע. דשלא
 בכחל שאף אם יצא כל החלב שבו לא ניכר שהוקטן
 ויש אדרבה שעור הוגדל ע"י הבלע לכן א"א לו
 לשער. וכן בכל איסור שהטעם יצא מחתיכה ומי"מ
 נשארה החתיכה כמו שהיתה או עד נגדלה. וכן
 בכלים שבלעו כמה פעמים אין יודעין כמה בלעו
 וגם אין ידוע כמה פלטו לכן בעינן ס' נגד כול.
 אבל בבלע איסור לח יש למדוד הנשאר וידעינן
 שיותר מזה לא בלע. ולכן ברור לע"ד שבכף חדשה
 שניער חלב בקדרה או איסור לח אפילו הרבה
 פעמים באותה קדרה עצמה ומדוד אד"כ מה שבקדרה
 וחסר רק שעור חצי או רביע כף או פחות מזה
 והא ידוע לנו כמה בלע.

והו לע"ד כוונת המחבר במי צ"ח סני' ה'
 שהוסיף תיבה אחת על דברי השור, דהטור כתב
 ואם ידוע כמה הוא האיסור כגון כף חדשה שניער
 מה כוית חלב ואח"כ בינומי נייער בה קדרה של
 בשר א"צ אלא ס' לבטל הכוית שבלע והמחבר
 הוסיף תיבת ובלעה שכתב שניער בה ובלעה כוית

אגרות

יורה דעה

משה

סא

הנשפך ויכולין לשער כמה נשאר ומה שחסר בעי ס' נגזרו. ובכאן מצד הדין לפי"מ שבאריתי אין לחשוב מה שנגע בקדרה לבד דהא הקדרה תמה ובלועת וכשבלעת הסמוך לה שנגע בה נחל לה הרחוק ונוגע בה כמו בקדרה הפתושל רק שיש לשער הנשאר דודאי הוא בעיין ויכולין לשער. וא"כ קשה קצת דברי הת"ח שחביא רע"א אם נימא שקאי גם על נשפך שלא בתנור והקדרה חמה דכתב הרמ"א שם דלא הי"ל לחשוב בה רק מה שנגע בקדרה אלא כל מה שחפ"ר.

ו'אולי זהו כוונת הפמ"ג בסי' צ"ה בשי"ר ס"ק י"ח דמאחר דחל מחובר אי"כ תיכף כשבלעה מה שנגע בה נחל לה הרחוק ונגע בה וא"כ צריך לשער מה שחסר דהוא יותר ממה שנגע. ולכן נידא משי"כ וצריך לומר דמי"מ משערין באומד יפה דכוונתו בה לתרין דהמני"ח כתב מה שנגע משום דיש לחוש רק לעור משנה דהא הוא רק משנה בחובה ואינו נחל כראוי. וגם אולי אינו נחל כלל ולכן מאחר שמ"מ משערין מה שנגע באומד יפה שהוא רדאי יותר ממה שנגע באמת. ויהי בחשבון מה שנגע בקדרה יותר ממה שבלעה וזה מה שמתרין דברי הת"ח. וע"ז מסיק שמ"מ צ"ע גם בה דמי"מ לדעתו יותר יש לשער כמה נשאר. וא"א לומר דהפמ"ג מקשה דמאחר דהוא מחובר בלעה גם מהחלב הנשאר וא"כ בעי ששים נגד כל החלב הנשפך. דמי"מ מה נידא ליה בה שמ"מ משערין באומד יפה. הא לא סמכינן אאומד יפה בכלל ובכל איסורין ובכלים בסי' צ"ח סעי' ד' ועייניש בשי"ר ס"ק י"ב ואיך בסמוך בכאן על אומד יפה. אלא ודאי צריך לומר שכוונת הפמ"ג הוא כמו שבארתי וגם הוא מודה שאינו בולע יותר ממה שהחטיר בלח אלא דמקשה דהי"ל לומר דנחשוב מה שחסר וע"ז תירץ דכיון דמי"מ משערין באומד יפה שהוא יותר ממה שנגע באמת סיבר הת"ח דודאי יש בו שער מה שבלע בנשפך שהוא משנה בחובה כדבארתי. וגם אולי הקיל הת"ח מחמת שהוא רק ספק התאה כדאיתא בשי"ר ס"ק ל"ו.

ויש לשער גם לפי דברי השואל ששואלין ממנו כמה נשפך ועל איזה שטח בערך ואם היה מקום שזה נכמת הוא על שטח הקדרה ותחתיו ובגובה ונחשוב בסי' כפי חשבון שטח מקום הנשפך. ואם היה במקום צונן או שואלין אם נרצה להחמיר על דברי הת"ח קפושית הפמ"ג. אם תיכף סלקו הקדרה משם. דאו ודאי אין לחשוב אלא מה שנגע בקדרה כהת"ח. ואם שהוא איזה זמן שואלין כמה נשאר שם מן החלב אם ג' חלקים או ד' ויותר ואח"כ

קדרה של כשר אי"צ ס' נגד כל הקלוח רק נגד מה שבלע והחטיר מהחלב ויש לשער ולאמר אך שאינו בעין מחמת שרפוי האש וגם נבלע ברצפת התנור דאכתי הוא דבר גלוי אם המקום שות דצריך לחשוב לפי חשבון מקום הנשפך. כגון שנשפך על שטח חצי אמה על חצי אמה ומקום שנגע בקדרה הוא טפח על טפח עם מה שנגע בדפנות אי"כ הוא תשיעית מכל החלב הנשפך שנבלע בקדרה ואין לחוש שמה גם משמנה חלקים הנשארים בלעה הקדרה דהא גם רצפת התנור והאש בולע ושרוף כמו שבלעת הקדרה וארבה גם חלק התשיעי שנגע בקדרה לא בלעה הקדרה לבד דגם שם רצפת התנור תמה ובלועת היה לנו לחשוב רק חצי תשיעית אך אפשר שרצפת התנור במקום הקדרה אינה כ"כ תמה כמו הקדרה וגם צריך לחשוב הצדדין ולכן יש לחשוב כל התשיעית לחומרא מצד ספק שקשה לשער בזה. וזהו שכתבו המ"ז ורע"א בשם הת"ח שצריך ס' נגד כל מה שנגע ולא בעי נגד כל הקלוח מאחר דבארתי דאינה בלועת יותר ממה שהחטירה מהחלב ממש ולא החטירה רק מה שנגע בה. ואף קדרה ממה שנתבשל בחובה דבר לח בלועת רק מה שפחסרת ממנו שהוא מה שנוגע בדפנות ולא הרחוק ממנו אך תיכף כשבלעה הסמוך נעשה הרחוק סמוך ונוגע לדפנות ובלעמו ואח"כ נעשה עוד הרחוק סמוך וכן כל העת. והכא כשנשפך שהוא רק משנה בגובה ובכל השטח שנשפך הוא מקום חם ובלוע תיכף ואין מספיק לחול עוד עד שיגיע לו גם הרחוק אחר שבלע הקרוב. ואף אם מספיק ליגע עוד משנה הנה צריך לגכות מה שרצפת התנור במקום הקדרה בלועת דאף אם לא תמה כ"כ בהקדרה מי"מ ודאי בלועת והוא יותר ממה שנגע בדפנות ולכן כתבו דבר מוחלט לחשוב כל מה שנגע בקדרה דכוונתם לחשוב לפי חשבון שטח מקום הנשפך במקום שהי' דששים נגד זה הוא ודאי יותר מששים.

אך כ"ז הוא במקום שזה אבל אם הקדרה נמוכה שכל החלב נחל לשם או אם תיכף כשנשפך לקח משם הקדרה ונשאר עדין חלב שם משערין כמה נשאר וכל מה שחסר צריך ס' נגזרו דאף דודאי לא בלעה הקדרה הכל דגם רצפת התנור דכל השטח בלעה אבל מאחר שלא ידוע כמה בלעה דרצפת התנור בלעה רק דרך הלכו והקדרה בלעה כשעמד החלב שבלוע יותר לכן צריך ס' נגד כל החסר ואם עמדה הקדרה שם זמן רב עד שפלה החלב צריך ס' נגד כל החלב כיון שכל החלב נחל להקדרה ולא ידוע כמה בלעה. ואם נשפך במקום שזה צוט והקדרה חמה או ודאי נשאר החלב בכל משם

ע"י הגעלה אינו בינו לשער ככולו מאחר שאין כולו גוף איסור ול"ד לכל איסוריו ולכן צריך לשער באומד יפה כמה נפיק דאפשר לשער. והו שיטת הראב"ד. וכן איתא בב"י סי' צ"ח בבה"ב בשם א"ח דדוקא. בכל שעשאוהו כהתיבת נבלה משערינו בידיה אבל בלב וכבד משערינו במאי דנפיק מיניה לפי אומד הדעת עיי"ש דסובר דהלב והכבד מותר אף בבשול עם בשר כמאן דסובר כן בסי' ע"ב וא"כ אינם נעשים בחתיכת נבלה ולכן לא דמי לכל איסורין דמשערינו בידיה ומשערינו מאי דנפיק מיניה באומד יפה כשיטת הראב"ד ומפורש בו ביתר באור קצת שהוא כדבארתי והחלקים עליו סביר דא"כ לשער בזה ולכן הצריכו לשער בידיה וא"כ אין חלוק בין חזר להכשירו או לא וכן איפסק בש"ע לדינא דרוב המפרשים חולקין עליהן והתמירו באיסור יותר מכמותו אבל עכ"פ ניתצו דברי הראב"ד בטור ונסתלקה תמיות הדשב"א והר"ן עליו.

אח"כ אהבה.

משה פיינשטיין

סימן סב

בענין הרחת הכלים בתסינג שבמדינת

זו

ה' אילול תשי"ח.

מע"ב ידידי הרב הגאון המפורסם יורד לעומקה של הלכה כשי"ת מהר"ר שלום יחזקאל שרגא רובין האלבערשטאם שליט"א הארמ"ר מציעעניאוו.

ענה א

הנה בדבר הרחת הכלים בהסינג שבמדינה זו שהעיר כתר"ה שיש בזה חששות מצד שהסינג בולע ע"י עירויי מכלי ראשון שלא נפסק הקילוח מלכוד שומן בשר ומלכלוך שומן חלב שעל הלבים, וגם הרבה פעמים מונח בהסינג גופיה שרדי מאכל ובלע ע"י העירוי בחור מעלי"ע בין מבשר בין מחלב, ואח"כ בשעת החזרה מכלי"ע ע"י העירוי בהכלים ממה שמפליט מהסינג איסור דבשר וחלב. ולכן סובר

משערין את קודת הבשר לידע אם יש ס' נגד החסר, ולדינא יש לסמוך על החו"ח דגם במקום צונן וקידה תמה בעי רק נגד מה שנגע דהוא ג"כ כפי חשבון שטח מקום הנשפך דהא תירוץ הפמ"ג נכון וגם אפשר שאינו זוחל כלל כדבארתי, ובפרט שהוא ספקא דדינא דאפשר שהקלות חשיב תחאה והו מה שנלע"ד ברור בדינים אלו כדהוכחתי וגם הסברא הוא כן, ובדואי זה היה מה שאחה וזכר שא"א מר"ד הגאון וצללה"ה היה שואל כמה ירד בערך תחת הקדרה ונגע בדפנות כונתו על שטח המקום תחתיו ובדפנות וכן ודאי היה שואל על שטח התנור וידע לשער מהו כמה נגע בקדרה ואני בעוה"ד לא זכיתי לזכור להעיר מנהג אאמ"ר הגאון וצללה"ה אך כל זה נלע"ד ברור.

המה לפ"מ שבארתי שבכל איסורין דיבש צריך נגד כולו מדינא מחמת שהשטח שבו נותן טעם בברור עד ששים נגד החתיכה כדילפינג מזרוע בשלה ורק כחל וכלים שבעצמם הם היתר צריך מדינא ס' רק נגד היוצא אבל מאחר שלא ידוע כמה נפיק בעי ס' נגד כולו, יש לתרוץ שיטת הראב"ד שהביא הש"ך בסי' צ"ח ס"ק י"ב שבכלי עץ ומתכות שאפשר להפריד האיסור ע"י הגעלה אין משערינו בכלו אלא אומדן אומד יפה שהוא תמות מאד כדנקשה הרשב"א בדף צ"ו וכתב וזה מן החימה דכיון שפירשו טעם הענין דמאי דנפיק מיניה לא ידוע מה לב חזר להכשירו או שאינו חזר להכשירו והכל אחד וכן כתב הר"ן עיי"ש. דלמה שבארתי יש לתרוץ דהראב"ד סובר דהוא טעם דחזק זה שלא ידוע כמה נפיק דודאי יכלו רבנן לשער כמה נפיק בוו שחלבה מרובה אם הוא מחצה או שליש מהכחל עצמו וכשעור הזה יצריכו ששים לכל כחל בין אם היה שם הרבה זמן או רק רגע אחד, וכ"ש מה שלמדים מהו לכלים הבלועים ודאי יכלו לשער דהא לדינא ממונות מצינו ששיערו רבנן כמה בלע בב"מ דף מ' וא"כ ודאי יכלו לשער גם לענין איסורים בכל עניני בלועה, ולכן סובר דזה שהומירו בכלל להצריך ס' נגד כולו מצד שלא ידענו, הוא מחמת שכיון שבאיסורין משערינו בידיה מדינא החמירו גם בבחל לעשותו כאיסור מאחר שאיך לשער יותר ממה שנפיק מטעם דלא ידענו כמה נפיק והוצרכו לעשות שיעור אחר העמידו השיעור בכל איסורין שהוא ככולו מדינא דהא גם כחל נעשה עתה איסור. אך בלא טעם דלא ידענו כמה נפיק לא היה מקום לגזור כדבארתי במק"א שאין גורין בלא טעם לדינא. ויש למיזק מהו לכל דבר שנעשה עתה איסור כמו כלי חרס אבל כלי עץ ומתכות שיכולין להכשירו

ביאורים

הלוי וזקן ביש לו דפנות המחממות איך רדא דוך גזזא דמיז גיב אינו בשכל על כל דאסור להנייל ממנו ואפילו דינו של מהוהיל תמה לי שכתב דאם משהו אוהו בחוך כלי ראשון דמותר להנייל ממנו דביל דגם זה אינו משהל בנבל על החזון צונן דהוי כופסן הקלוח כיון שאינו מקושר ברוף שהזוחם באור כמו שאר דבר המחבשל בכלי ראשון שנפסק הקלוח שמתקד מההתאה ואם תמדי כלי זו על קרקע או שאר דבר צונן ונפל דבר לחוכו הליא כפולגתא דבר גוש אי מבשל דהמים כיון שהוא בחוך כלי דמי לזכר

דש הנ"ל:

(כח) צריך הגערה. עיין ש"ך סי"ג ל"ח שכתב החלב מהוחך מקורה

שנרתח על האש די בגרידה ולא ישיב עירו. כיון שנפסק הקלוח כולעיל סעיף ז' וסימן ס"ח ט"ז זכר ו' ולשונו אינו מדויק דהא בהויא כוב כסימן צ"א ט"ק ז' דאפילו עריו שנפסק הקלוח כפי קליפה ולעיל בסעיף ז' שאני דמידי שהלך על כירה צוננת שנעשה כלי שני שנצטנן בעברו על הכירה והיאה כוננתו דדוקא בעירו שלא נפסק הקלוח הקליפה מדינא לזכי אם אי אפשר לקלפו אסור אבל עריו שנפסק הקלוח הקליפה חומרא ומשום הכי בכלי שאי אפשר בקליפה דהיינו גיטל כולו כאחת די בגרידה במקום קליפה אף שהגרידה אינו ניטל כאחת:

צג (סעיף א) (א) אכלי. עיין ט"ז סי"ג א' כמה שכתב ליישב דעת בעל העיטור ותוכן כוננתו דהא דלכלי חרס לא מתיי הגעלה וכן הא דאסור לשכל אחר מנה לעת חרדייהו מדרבנן הוא ודוקא בכלי איסור הואיל ונקרא שם איסור על הכלי אבל מבשר דחלב אלו שניהם אינו אסורין רק לכתחלה והוא אם באנו לחוש לתקנה חז"ל שלא ליחזי הגעלה לכלי חרס וכן לאסור אחר מעת לעת יאסר הכלי לגמרי כדעירב דמי משום חרס מותר לכלי איסור אחר היצרה דהוי יאסר דרוק. והבית יוסף והפרי חרם והכתי' הפלתי (סי"א) בחובו ביבעם העיטור וטכניא ליה דכלי חרס אף שאינו יוצא מדי דפי מכל מקום לא נשאר רק טעם קלוח דבאיסורא אסור ובהתירה כמו מבשר לחלב מותר:

(שם בהי"ה) (ב) ודוא חומר'א. עיין ט"ז סי"ג ב' דאם יש ששים נגד הקצר מותר ואף דלעיל ביסמין צ"ב ט"ק סי"ג אסור בפלה על הכשר

היינו משום שהוא ששים דאורייתא מה שאין כן בהא שאינו אלא חומרא. עוד כתב הסי"ג בשם הרשב"א שאם בישל מים בכלי מתכות שבישיל בשו והאחר בישול המים הישול חלב דמותר דעל ידי בישול המים הוקלש טעמו ומותר בהתיירא ובכ"י הקשה מזה דסימן צ"ד שכתב חסור דאין מוצין מנה לעת מבישול המים רק מבישול הבשר משמע דחוך מעת לעת לבישול הבשר אסור. (6) ולפענ"ד נראה דדוקא כשבישיל בששים נגור או אמרינן דנקלש הטעם דאף דאינו יוצא מכל מקום נקלש בחוכו אבל כשבישיל בחוכו בפחות מששים כוראי דלא הוקלש ועדיין נשאר טעם גמור וביסמין צ"ד מיידי בפחות מששים עיי"ש. עוד הקשה הב"י דהא מה שהתירו החסידים דכלי מקדש הכשרה אורורייתא אין שום הוכחה להיחשב"א מה"ש עיי"ש. והשת"ל בגרוכות האסור השיג עליו ולא דלא כתבו החוספות זה אלא אקוריא דאק ממעט באכילה שעדיין לא נאסר אבל אחר שכבר נאסר לא אוקמהו אורורייתא וכ"ו. ותמהו"ן דכ"ו דהא התוספות הקשו אהורצאם זה מרקיקו שנעב ברקיק ונעם אחר שכבר נאסר מיידי עיי"ש ועוד דהא התוספות זכוחים צ"ו (ע"א) ד"ה דוא חומר' מבשלין זה גיב אקוריא דיוצא וכוונתם בהקוריא היה על כרחו. והא"ף מבשלין שלמים בכל העיר בקורה שבישיל הטאת הא הכלוע נפסל ביצא הוי מונח

הירודשים

צג (סעיף א) [א] הקדרה. ואין מילוק מן לוי ממנה לו לוי מרק ופי' ופי' על צג דלחן מנה שזכני לגעל מכלי מלך מקום לנעמים שרומה הקדרה גדול ומחממה דק חוקק נקדרה שאינו יודע כמה שנחממו ו מוך מעת לעת מלך כדיוע כמה שנחממו ו מוך המנה לעת און גרין לשטר רק נגד הכלוע ו מוך המנה לעת דמה שנחממו ו קודם מעת לעת הוא נטון טעם לפגם. ו' ואם שנחממו ו כוית נטר טם מים און מרין לשטר נגד כל הכוית רק לפי שיעור המדומע נמים: [ב] צבשלי. מייסו אם צבאל ו צבכר מוך מעת לעת לצבול חלב התבטיל לטור' ואם צבאל ו מלך פשיטא דמותר דענינע. ש"ך:

(שם בהי"ה) [ג] שאר דבריים. וכו' מדינא מלך לפי המנהג שזכר רמ"ל בסיומן ש"ך (סעיף א) שנוסגין לסמור הכלי שאינו מן יומיו מכל שכן דלאסור צבאל אפילו לצבול ו שאר דברים. ש"ך: [ד] כבסוי. הטעם שהכפא הוא קלר למעלה ולא אפשר לקמח לומי מן הרמפהה שעלה לעם ואם יש ששים נגד כל מקום הקלר מותר. ע"ז. והש"ך חומרי וכוין שהוא רק שפוא יש להקל כמ"ז וכפני עוד הע"ז בשם הרשב"א

אבורי ברוך

[יא] וישנו אינו מודוקדק דהא בהויא כתב בסיומן צ"א סי"ק ז' דאפילו עריו פ"י. יעקב בל גיב ט"ז סי"ג ט"ז:

צג [א] לא מצינו לפי"ף צנינולי קדשים דהא הרמב"ם ס"ל כו"י. גיב יעויין בדברי הרמב"ם פ"יו מהלכות מאכלות אסורות הלכה א' ב' ובפרמ"ג בש"ך סימן צ"ג סי"ג ב' כתב רד"ן גיעולי כלים נהגו גם כעת מדאורייתא לעת הרמב"ם אף שסובר טעם כעיקר דרבנן:

הירודשי רבי"ק

צג (6) ולפענ"ד נראה דוקא כשבשלי כפי נגדו. למעות לעמי זה אינו דלס' מן און למרנין כל יום ויום נעשה גיעול למפרע הא על פי סרוב נפסמ לוי מון ששים נגד גיעול:

דלס צבולו צבכר כגלי ממומח ואמר מן צבולו ו מים ויהי ששים נמים ואמר מן צבולו זה חלב דצונח דנקלש צלע הצטר מנה שישול המים שיהי צון ששים והט"ז כמה נפס הש"ך דלא קיימא מן כוונתו והש"ך צנקדות הכסף מכפין עם הרשב"א וכן עיקר ו' ועיין פלוריס ס"ק ב' דלפילו אם צבאל ו מלך והיה צבול ששים דגם מן נקלש טעם הבשר: [ה] דהוי"ע דהיינו שמהא הדי מולדת ו צאינע: [ו] הכל שרי. אפילו הקדרה ואף שהכפא היה מלך מכל מקום טעם המנה כמ שמהממה שומקין והש"ך אומר שמהכפא מלך מלך יצא מותר ומן הסתם אמרינן שיהי מלך כשליש מיעוס מותרין וכמו קלר חלעילי בשניהם חמיון למקורין לשארין כשים מלכל מלך כשליש מיעוס מותרין וכמו עוד הע"ז דכלי מרק חרס חרס מלך צולע צולע אפילו לא נחממה צוננו מעת לעת מלך אס עבר עמד צוננו משקא ג' (ימים) [ועתים] שהוא כפר צענ מלגלוע צוב אטו טעם צוננו מלך נחממה צוננו שיעור צביעה ו' מלך על ידי צביעה ומלגלוע ועיניו צולע אפילו כפר צענ מלגלוע ט"ז ועיין פלוריס (מק"ט) ועיין עוד בסיומן ק"ה (ט"ז) סי"ג א' דאין יאמר שנכבש כלי אסור אם נאמר:

אבורי ברוך

צג (6) ולפענ"ד נראה דוקא כשבשלי כפי נגדו. למעות לעמי זה אינו דלס' מן און למרנין כל יום ויום נעשה גיעול למפרע הא על פי סרוב נפסמ לוי מון ששים נגד גיעול:

